Esterházy Péter

Fancsikó és Pinta

MAGVETŐ

Fancsikó és Pinta

(írások egy darab madzagra fűzve)

Szavak a Fiú ajkáról, egy Előszó maskarájában

Fancsikóékat először 1951-ben találtam ki. Egy szék a fal felé fordult. A karfán a fehér festék fölrepedezett, mintha megsértődött volna. Álltam a széken, és három szót selypegtem a világnak: fancsikó, kalokagatijja, pinta. A három szó, mint három üveggolyó elgurult, s a felnőttek, ha volt idejük, mosolyogtak. Pedig én azt hiszem, hogy *ezek* a történetek már akkor bent voltak a szép üveggolyókban.

Fancsikóval és Pintával évekig éltünk együtt mint elválaszthatatlan jó barátok, okos és lusta, buta és lelkes kis srácok, akik időnként mesélnek, hazudnak, leteremtik a szülőket, ha kell, megalázzák őket, ha kell, megsimogatják arcukat, mindezt azért, hogy egyensúlyban tudjanak két életet tartani, mert erre a felnőttek a SOKMINDENFÉLE-ELFOGLALTSÁG miatt nem képesek.

Fancsikóék a barátaim voltak, noha nem mások ők, mint akkori gondolkodásmódom, vágyaim és erőfeszítéseim két pólusa – mostani tudásom torzításában és tudatlanságom fényében.

A madzag két darabkából van eggyé bogozva.

Az első darab

(fátyol)

Egy kiskölyök áll a fehér (de milyen fehér) abrosszal leterített asztal előtt. Az asztalon üres mustárospohár, melyet vizespohárként használnak. Az asztalon fehér, frissen vasalt abrosz, látszik, nem régen nyílt ki a

szekrényajtó (az, amelyik közelebb van a konyhához, mint a fürdőszobához; ott rossz a tusoló csapja), és matatott benn egy női kéz. A kiskölyök előtt fehér bőrű asztal áll, rajta vizespohár és egy könyv. A vizespohárként használt mustárospohár mellett nagyalakú, vékony testű könyv fekszik. A kiskölyök a fekete borítású könyvet nézi. Egy becsukott, nagyalakú, fekete könyv érinti az abrosszal leborított oltárt, mely előtt kisfiú áll, térdén

elárultam a csigavonalakat, a kusza, törött, egymást metsző és egymásnak eső, szűkülő ívű vonaldarabokat, elárultam, hogy számítok rájuk, a csökkenő sugarakra, az új, egymásba hajló síkokra, és – miután nagyot kiáltottam bele – fülemet várakozón tapasztom a csigavonalakra

térdén rózsaszín szájú sebhely. Mint minden kiskölyök térdén, térdén rózsaszirmú sebhely. A kiskölyök egymás mellé teszi a vizespoharat, a mustárospoharat, a könyvet, a nagyalakú könyvet, a fekete, csukott könyvet és a fekete borítású, vékony testű könyvet, a rózsaszín, viszketős sebhelyet. A kiskölyök (honnan tudott) áhítattal lehunyja a szemét, s míg a két bőrlebeny visszatereli a próbálkozó tekintetet, a gyakorlatban együvé tartozó testek egymásba úsznak: a két pohár és a négy könyv.

akik közt nem érdemes különbséget tenni, egymásra préselődnek, mint őszutón a széles tenyerű levelek, és fölösleges és butus dolog növeszteni a körmöm: a majdnem egyformák ócska, nagy szerelemmel tapadnak hasukkal

A kisfiú kinyitja a szemét. Elővillan a kiskölyök kék szemének fénye. Lassan emelkedik a szempillák sűrű seprűje, a szobát kékes derengés tölti meg. A tárgyakon tükröződik a kiskölyök szembogarának csillogása. Megfordul. Most háttal áll az oltárnak. Simulva fordul a sarka a szőnyegen, háta mögé kanyarodik az oltár. Háttal az oltárnak, kezében a könyv.

ha van körző: ezek lesznek a kerek kis történetek, de kinek van manapság

bizalma a körök iránt, a körnek nincs
hitele; túlságosan és valószerűtlenül
körkörös; a szerkesztés egyre növekvő
oldalszámú sokszögek szívélyes
segítségével

A könyv a kiskölyök mellkasának bal oldalán. A kiskölyök behajlított karja

szögezi le keresztpántként

a mellkasához feszíti a hálóinget. A fehér hálóing fölött a könyv. A kisfiú a szíve fölött tartja a fekete könyvet. Ujjai a vékony könyv mögött, csuklója látszik, és halványan az erek is. Látszik az erek halvány és finom rajzolata. Az erek kéklő rajzolata áttetszik a bőrön. A konyhából hangok szűrődnek a szobába. A konyhából, melyet rövid folyosóféle köt össze a belső szobával, hangok fehér selyemszálai lebbennek.

a moszatos csigavonalból monoton
a zúgás, koponyánk fölerősíti a zajt, és
vajon ki akadályozhatná meg a sokszög
élszámának hirtelen növelését

A kiskölyök az ablakra néz, s nem tudni, tekintete kint van-e, bent van-e, vagy légy módjára mászkál föl-le az üvegen. (Tekintetzárvány az üvegben.) Az ajtó parányit nyílik, belibben a résen egy fehér selyemszalag; a kiskölyök mozdulatlan, csak homlokán gyűrűzik bosszúsan a bőr. Eredeti tervéhez híven azt mondja. Híveim az Úrban. Ezt mondja. Híveim az Úrban. A könyvet jobbjával erősen magához préseli, viszkető térdét a másikkal vakarja. A konyhából érkeznek a veszekedés fehér fátylai. A ne-kezdjed-újra-drágám fehér fátyla. A visszafojtott sírás fehér fátyla. A tudod-te-azt-nagyon-jól fehér fátyla. A fiú mozdulat nélküli; lábánál egymás hegyén-hátán gyűlik a selyem. Híveim az Úrban, halljátok a mára rendelt beszédemet. A kisfiú arcának közepén – ott, ahol a rózsaszín-pufók kölykök rózsaszínek – minden mondat végén megfeszül az izom. (A pont.) Híveim az Úrban, szeressétek az epret tejszínhab nélkül, és ne legyetek hülyék. Azon gondolkodik, megforduljon-e, vagy kell még valamit mondania. Kicsit elvörösödik:

az Isten szerelmére, persze hogy

nem zavarában, hanem a becsületes erőlködéstől, hogy megforduljon-e, vagy még kell MA mondania valamit. Szóval, híveim az Úrban, szeressetek, és ne legyetek hülyék. Elégedetten bólint, forduláskor sarka

alá gyűrődik a selyem, és rácsavarodik a bokájára. A szentmise folyik tovább. A szitok és a mocskolódás fehér selyemfátylai. A konyhaajtó – mely a konyhát választja el a folyosófélétől – csapódásának fátyla. Híveim az Úrban. A fogd-már-be-a-szád-átkozott-kölyök fehér fátyla.

vajon föladatunk nem csupán
annyi, hogy kijelöljük a kör
középpontját, és esetleg locsogó
kedvünkben eláruljuk a kör
centiméterekben adott sugarát; a
középpont a legelső sokszög
fölrajzolása után adott; rajzolgassunk?;
részint fáradtság teszi a középpontot
kajtató tekintetet gyermekparalízisessé,
részint jólesik látni kezünket, az alkar
lendületét, a csukló tört ívét, a kézfej
rejtélyes sokoldalúságát, a ceruza
megalkuvástalan egyenesét, a
szaporodó oldalú sokszögeket, a szálkás
grafitvonalakat

A fátylak növekvő serege a kiskölyök körül. A fátylak mint egyre sűrűsödő, elvadult hóesés. (A hó hűvöse.) A fátylak növekvő serege az ajtószárny felső éle és a szemöldökfa közti hunyorításnyi résen ömlik. Híveim az Úrban, szeressétek az epret tejszínhab nélkül, és ne legyetek hülyék.

bokáig, térdig, satöbbi; akár
véletlenül is nyakunkra gubancolódhat,
jó szándékú hínár módjára, s ilyenkor,
valamint mikor SZÍNÜLTIG tele a
szoba feldagadt, elnyújtott, suhogó,
selymes hópehellyel, nehéz figyelni a
légzés helyes ütemére, nem nevezhető a
légzés helyes ütemének például a légzés
hiányának üteme

A ki-rontotta-már-megint-el-azt-a-rohadt-tusolót érdektelen fátyla.

(fancsikó és pinta születésének körülményei, kis túlzással és stein úrral, aki a puskatus iránti ellenszenvünket testesíti meg, míg meg nem ölik)

A férfi becsapja maga mögött az ajtót, és a csattanással egyidejűleg a fogasra szórja a kabátját. (Leesik, fölveszi.) A nő, a férfi felesége, a konyhában ügyködik, mosogat, miközben a platnin fő az étel. Szervuszszívem, szervuszszívem.

A férfi térdével az ablak felé taszigál egy széket. A huzat elöl szakadt: száj, élesre feszítve. Leül, arcát a fénynek fordítja. (A fény nem reagál az enyhén borostás arcra, csak világít és melegít. De semmi több.) A lábát nyújtóztatja, majd két kezével a halántékát kezdi dörzsölni.

Koponyája több helyen repedt, egy különösen éles és mély árok éppenséggel a halántékot metszi; nem lehet megállapítani, hol kezdődik, hol ér véget, mert összekapcsolódik mindenütt más repedésekkel, s ezek ismét másokba torkollnak, körbe-körbe a koponyán – mintha ezek a törések abroncsolnák össze a fejét. Lehunyt szemmel napozik, a fény (ugyanaz, mint előbb) megfarol az éleken.

Bejön a felesége, leül szemben vele, s noha kezét az ölében tartja, és így karjával meglehetősen takarja magát, látható az a nagy hasíték a testén (és ruháján), amely a vállától, átszelve a mellét, a hasát, az említett vállal ellenkező oldalon lóbázó comb tövéig terjed. Mint két porcelán pofa, némán.

(Mint két porcelán pofa, amelyek jó ideje háborítatlanul állnak a Stein úr kiskereskedésének kirakatában, de egy napon puskatussal fölszakítják az üveget [kinyomták a kirakat szemét], és ugyan nem kiáltanak semmit, se azt, hogy rohadt zsidó, se azt, hogy rohadt kommunista, se azt, hogy rohadt burzsuj, de a puska fa-*agya*, miközben táncot jár a levegőben, meglöki a két figurát, s azok a földre, a lábak és csizmák elé esve majdnem darabokra zúzódnak. Stein úr egyik lánya, az Ágnes, akinek akkora, de akkora a melle, meglátja a *keringőző* puskatust, és ő is tesz két fordulatot, de a csizmás – és puskás – félreérti: lő. A lány halott. A mellei is. Mtatta, mtatta.)

Csönd van. A szobát piszkos veszekedés hangjai díszítik. A fáradtság, mint a sziksó, virágzik a hasítékok mentén. Az asszony talán észrevesz valamit. Pókhálónak látja a réseket. Fölemelkedik, és harag és kedvesség nélkül a férfi homloka felé nyúl, előremeresztett ujjakkal, hogy lefejtse a

pók hálóit. A férfit meglepi a teljességgel érthetetlen, indokolatlan mozdulat, és fölugrik.

– Megőrültél!? – mered a nőre.

– Az arcodon… – keze visszacsuklik, de a nagy hasadék a testén így is már megmutatta magát.

– A ruhád – mondja a férfi tárgyilagosan, s az ablak felé fordul.

(Stein úr nagyon fél. Mindazonáltal remegő hangon kikéri magának ezt a *modort*, az emberiség nevében. A röhögés lófogai darabokra tépik az üzletet, Stein urat, ezt az egész képet, s a hasonlat fehér nyakán vércsík csordul nyakékként. Micsoda röhögés!)

[Egy sor itt kimarad, de ne föltűnően.]

Én sokáig a sötétben ültem. Egy ideig az orrom piszkáltam, majd a körmöm rágtam, és ez kellemes foglalatosságnak tetszett, de mikor az orrom vérezni kezdett, és a körmöm alól kibukott a nyers hús, abba kellett hagynom, más munka után kényszerültem. Úgy döntöttem, hogy kimegyek a Felnőttek Szobájába. Éktelenül magasan volt a zár, ám ügyesnek bizonyultam, a rézkilincs fejet hajtott a nagyobb tudás előtt.

Belépve láttam a Nénit meg a Bácsit ülni. IGEN HÁTRÁNYOS ÁLLAPOTBAN TALÁLTAM ŐKET. Nem éltek. Én mindenesetre így gondoltam. Járkáltam elébb egy kicsit ide-oda, főleg az asztal és a konyhaajtó között, úgy cselekedvén, mintha a Néni és a Bácsi ott sem lennének, de ez az állapot később tarthatatlanná vált, mert a Néni és a Bácsi ott voltak. Átmenetileg úgy véltem helyesnek, hogy a konyhába menjek. Nem jó az, jutott eszembe, ha repedések szövik keresztül-kasul őket. Nem.

Végérvényesen bejöttem tehát, s odalépvén Anyámhoz, a hozott káposztaszagból glóriát fontam a feje fölé. Nevetésemet Apám repedt koponyájához görgettem, és kezemet végighúztam az arcán, ahol erős tövű, fekete fű nőtt, s felkiáltottam.

– Jajj. – És visongtam.

Jó úton haladtunk hát. Apám térdét erősen magamhoz szorítottam, úgy akartam őt fordítani, hogy Anyám felé nézzen. A szobor meg sem moccant. (Persze.)

Ekkor elengedtem az Apámat, és nem ugrottam az Anyám ölébe. A sarokba mentem – amelyik legtávolabb feküdt ettől a jelenettől –, és letérdeltem. Itt kitaláltam (én magam és egyedül) a két barátomat, Fancsikót és Pintát; szántszándékkal nagyon erőseknek találtam ki őket.

Amikor fölemelkedtem térdeltemből, intettem Fancsikónak és Pintának (meg nekik).

(csoki-csoki-csokoládé)

Fancsikó fölállt, meghajolt, és kezet fogott volna velem, ha Pinta nem előzte volna meg őt, és kis keze nem szorította volna már az én kisebbemet. Fancsikó frakkban, ami egyszerre öregíti és fiatalítja is, Pinta meg klottnadrágban, tornacipőben. Miután elbúcsúztak, kimentem a konyhába nézni édesanyámat, ahogy dolgozik. Meg azért is, hogy elmeséljem Fancsikónak és Pintának az ESETÉT. A konyhaajtó nehezen nyílt, mert… nem tudom, miért. Édesanyámat láttam, rajta a kötény vaspántjait. A konyhaajtó nehezen csukódott.

– Nos? – hallottam, anélkül hogy a hát görbülete mozdult volna.

– Kijöttem.

Odamentem mellé, és fejemmel megtuszkolva a könyökét, megnéztem, mit csinál. Egy lábos volt ott vagy micsoda (lehet, hogy egy fazék?), mindenesetre nem láttam bele, hiába ágaskodtam.

– Miért csikorogsz az ajtóval? – szólt váratlanul, és alkarjával enyhén ellökött a lábostól (vagy fazéktól).

– Nem én csikorgok. Ő csikorog.

Keze forgása megállt (valamit keverhetett abban a micsodában), rám nézett.

– No?

– Mondjam el?

Pirult arccal fordult felém, nem volt szomorú, és nem nevetett, csak a halántékához csapódott egy hajtincs.

– Rendben, *elmesélem.*

Enyhe szomorúsággal meséltem, mert eredendően nem ezt akartam elmondani. DE EZ MINDÉG IS ÍGY VAN.

– Fancsikó ment az erdőben, mögötte Pinta.

Édesanyám újra háttal állt felém, és nagyon gyorsan forgott a keze, amint azt válla apró rezdüléseiből megállapíthattam.

– Az erdőben nem járt senki, sem szél, sem napfény, sem vadállatok, csak Fancsikó és Pinta. Nézd, komám, mondta Fancsikó, majd ugyanezt mondta Pinta, és mentek tovább. Az erdőben fák voltak. De már nem járt

ide senki, a bogarak és a madarak sem, és a giliszta sem. Az emberek sem jöttek már, mert minek. Azért jöttek egykor, hogy bánatukat ráakasszák a fákra. De a zöldellő fák már roskadoztak a bánattól, és több nem fért rájuk. Látod, komám, mondta Fancsikó, és Pinta is mögötte. Pinta levette az atlétatrikóját, és Fancsikó a frakk-kabátját, összecsomagolták olyan zsákfélévé, és leszedték a termést. Fütyültek közben, hogy ne lopjanak. Vagy másért fütyültek. Mikor beállítottak hozzám, édesapa még nem volt otthon, pedig már jó késő volt, édesanya meg bent volt a felnőttszobában. Fogadtam őket. Talán a fürdőszobába, mondta Pinta. Nem. Akkor az ágy alá. Nem. Fancsikó nem szólt semmit, fogta a zsákot, és elindult a konyha felé. A küszöbön megállt. Ide. Ásni kezdtünk. De aztán nem tudtuk rendesen elpanírozni…

– Planírozni – mondta szórakozottan édesanyám hangja.

– …mert sok volt a zsákban, meg sietni is kellett, mert hallottuk édesapát zörögni a kulccsal, és még előbb kicsit énekelni.

– Jól van, eredj játszani.

Ahogy mentem volna ki, nyílt az ajtó (épp nyúltam a kilincsért, amikor az magától lebillent, magával rántva valahogy az ajtót), és bejött édesapám.

– Jó reggelt – köszöntöttem, mert még nem láttam, akkor kelt föl. Borzas volt a feje.

– Üdvözlöm, uram, e mámoros reggelen – mosolygott.

Ekkor édesanyám (de milyen hirtelen! tényleg: nagyon hirtelen) megfordult, és mondott valamit, de ekkor én már nem figyeltem, hanem a sarokba szaladtam, mert megláttam ott Fancsikót és Pintát. Nagyon csodálkoztam. Fancsikó azt mondta, hogy MINDEN VALÓSZÍNŰSÉG SZERINT édesanyám csokoládékrémet kever ki, és hogy értem-e. Pinta lelkesen mosolygott.

– És mindezek ellenére üdvözlöm e szorgalmas virágszálat, életem suvickolóját – hallottam édesapámat ekkor, és nevetni kezdtem, mert vicces volt, amit mondott.

– No – nézett rám szomorúan édesanyám, és láttam, ahogy beleesik a gyűrűje a csokoládéba.

– Ne csapkodd azt a bizsut – mondta édesapám, és odalépett édesanyámhoz, egyik kezével átkarolta, a másikkal meg turkált a csokoládéban, de mutatóujja nem talált rá a jegygyűrűre.

A szüleim egymás szemét nézték, s ezt használtuk mi ki. Benyúltam a lábosba (vagy fazékba), és kisvártatva éreztem, ahogy az édes csokitóba pottyant gyűrű az ujjamra tekeredik. Mint egy aranygiliszta. Pinta és Fancsikó sem maradt tétlen; Pinta nyakába vette Fancsikót, aki kihalászta édesapám hiábavaló, tehetetlen igyekezetét a csokitóból. Gondosan lenyaltam az aranygilisztát, és csak aztán rándítottam édesanyám kötényén.

– Itt van.

Édesapámnak meg azt mondtam.

– Mi az, édesapám: lábos vagy fazék?

Ő tenyerével lesimította a haját, és a kilincs felé nyúlt. A nyikorgással együtt mondta.

– Edény.

(fancsikó verse)

Édesanyám ujjai csapatostul megindultak. Az ujjak vékony, csontoktól barázdált felületbe torkolltak. Az a rész, amelyik a visszkézből kapott pofonok *idején* éri az arcot, erek által rajzoltatott ijesztő térképpé. Májfoltok és vörös, sőt lilás elszíneződések tették ez utóbbi elképzelést valószerűbbé. A bőr, mint egy nem egészen pászentos kesztyű. A hüvelykujj tövéhez egy kis hús lopakodott, itt fényesebb a tenyér. Az elébb említett kesztyű finom munka, selymes, könnyed, de a hajlatokat (itt-ott) repedések súlyosították.

Apám arca csúnyán össze volt kaszabolva. Vonásai, mint a rosszul föltekert madzag, gomolyogtak. De az ujjak – ha majd keményen koppantak is a járomcsonton – a megváltás ígéretével indultak felé. Ő, talán megérezve a remény-körmök ijesztő félholdjait, fölhorkant, s most látszott csak igazán, mily visszataszító az a gomolygás. Anyám keze hőkölve meggörbült (mint egy vaskos, végérvényes zárójel).

Fancsikó fütyörészve korzózott át az éjszakai szobán.

– Ön itt? – mondta körmönfontan anyámnak. Majd mentegetőzni kezdett, hogy a versének nincs ugyan címe, de ő szavatolja a vers minőségét, ennek ellenére. Kérdésére, elmondhatja-e, anyám nem válaszolt, iszonyodva meredt a sötétbe, ami végül is lehetett *egy* igen. Fancsikó tudta, nincs sok idő.

– Halljuk, halljuk – előlegezte Pinta szemtelenül (mert indokolatlanul) a hallgatóság bizalmát.

Fancsikó anyámra nézett.

– Ha élhetek
evvel a
kifejezéssel:
igen.

Meghajolt, szerényen, üresen; a sötétség, a hálás közönség, ünnepélyesen hallgatott.

(a könnyektől átitatott szivacs)

Fancsikó és Pinta fölravatalozta az anyámat. Én az ablaknál ültem, egy hokedlin, és az ablaküveget néztem, meg a mögötte felnyúló fákat. Ősz volt, és a fák csupasz keze a felhőket érintette. A szemem szerkezetét figyeltem, azt, ahogy a rövidről a hosszúra vált: az üvegről és a legyekről a fekete fára és verébre. Pinta, az alkalomhoz illően, tornacipőjének megmondhatatlan színű fűzőjét kicserélte kifejezetten feketére. A klottnadrág, mivel fekete volt, maradt, a tornatrikó is, persze. Fancsikó a szokott frakkban igazgatta a terítőt anyámon. Az igazi az lett volna, ha látom is a szememet, amint kihúzzák előle az ablakos képet, és elé tolják a fás képet. Pintát kértem meg, jöjjön, nézze a szememet. Pinta vigyorogva fölém hajolt, és azt mondta, hogy nem is könnyes.

– Persze hogy nem, hülye. – Pinta megsértődött, és visszament segíteni Fancsikónak, aki épp anyám legkedvesebb mondatait gyűjtötte össze a levegőből, és fektette anyám vékony teste mellé.

Apám a felnőttszobában ült, a barna karosszékben, szótlanul. Odaléptem hozzá, és kezemet a vállára tettem.

– Ne búsulj, öreg. Majd járkálunk, és fölszedünk mindenféle lányokat.

– Gondolod? – nézett föl apám. – Gondolod, menni fog?

– Hát hogyafenébe-neis – és kicsit elpirultam. Náthás voltam, csöpögött az orrom.

– Van egy zsebkendőd? – biztattam az apámat.

– Tessék, parancsolj. – Kotorászni kezdett a zsebében. – Kissé elhasznált, parancsolj.

– Na, akkor indulunk? – kérdeztem.

– Hová? – A zsebkendőt gyömöszölte vissza.

– Hová, hová? Hát a lányokhoz! Föl-föl, kedves barátom.

Így vigasztaltam apámat, és sikerrel vigasztaltam, mert ahogy egy másik képet csúsztattak elém, azon ott forgolódott két kacagó lány között, akiknek rövid volt a szoknyájuk és hosszú a combjuk.

Nagy volt a vigasság a felnőttszobában, a lányok visongtak, apám bólogatott, én meg próbáltam a kis szoknyák szélét föllebbenteni. A gyerekszobában feküdt anyám fölravatalozva, mellette állt nyugodtan és szomorúan Pinta, valamint dühösen és szomorúan Fancsikó, mert a kacajok földre szorították anyám hangját, a mondatokat, melyek földerítése és a szertartásba való bevonása Fancsikó feladata lett volna. Tehetetlenül vizslatta a parkett rejtélyes rácsozatát, gondterhelten simította meg a réseket, amelyek pontosan ugyanolyan szögben kanyarogtak, mint maguk a lécek.

– Tessék. Most melyik a parketta – csóválta a fejét.

Ekkor megjelent anyám hangja, a könnyektől átitatott szivacs, amely egyetlen lendülettel letörülte szemem elől a képeket:

– Nem, nem, ebbe én belepusztulok.

Intettem Pintának és Fancsikónak, hogy tűnés, és bebújtam gyorsan az ágyba. Épp idejében, mert anyám már nyitotta rám az ajtót.

Apám csak ült a lányok között.

(pinta előadása)

Mielőtt édesanyám, megunván apám egy ártatlan mozdulatát, sötét szóra nyílt volna, Pinta ölbe kapta őt, és ringatni kezdte.

– Csicsijja, aluggyá. Mesélni fogok. A tutajos fuszulyka meséje. Ez a cím. Most jön a mese. Érted?!

– Kilenc napot s tíz éjjelt várt a megfelelő pillanatra. A megfelelő pillanat lóháton jött, lovát véresre sarkantyúzta, fehér tajték habzott a zabla mentén. A tutajos fuszulyka meghajolt mélyen, s melegszívű, igaz érzésekben bővelkedő beszédet rögtönzött. A pillanat óvatosan, de gyanakvás nélkül leereszkedett a kengyel mentén, így énekelve: „Te vagy a tutajos paszulyka?” De a választ már nem várta meg, nagy porfelhőt csapva elvágtatott.

– A fuszulyka tudta tehát, hogy ez nem a megfelelő pillanat volt, és lehajtott fejjel azon tűnődött, mit csináljon a végigvárt tíz éjszakával meg majdannyi nappal, melyek mint ázott komondorok álldigáltak a háta megett (csöndesen). Ekkor apró szellő született a fák koronájában, és fölemelvén a tutajos fuszulyka tizenkilenc megmaradottját, oly magasságokba vitte őket, ahol a délibáboknak van otthonuk, hogy azután legyenek a kilenclyukú híd: a lyukak a nappalok, a pillérek az éjszakák.

– Most mehetsz mosogatni. Csicsijja.

(borul a szurok)

A kis piros nem sokat tűnődött, beemelt középre (centerezett). Pityukának nem okozott gondot a labda megszelídítése; bár ami igaz, igaz: a centerezés olyan volt, mint mindig: hibátlan. A kapus, akár egy gyufaskatulya: nehézkes, szerencsétlen.

Már napok óta csodás idők jártak: akkor feküdtem le, amikor akartam.

– Akkor fekszünk, amikor bírunk – mondta Fancsikó.

– Amikor ráülnek a szempillánkra – mondta Pinta. – De kik, de kik? – Látszott, egyhamar nem fejti meg ezt a rejtélyt.

De Fancsikó gyanakodott. Vacsora után én meg Pinta anyám elé álltunk, és a lehetőségektől elszemtelenedve kértünk valamit. A válasz kedvetlen bólogatásnak mutatta magát, nem nem volt, ennyi kellett. (Láttam anyám bőrének súlyát.) Míg mi bizakodva járkáltunk a szobában, hogy előkerítsük a fölvonalazott vasalódeszkát, Fancsikó nem találta a helyét. Kezét hátralógatta, állát belecsapta a csokornyakkendő két szarva közé, szomorúan sunnyogott a bútorok árnyéka alatt.

Mindegy: én vagyok a színesekkel.

– A fekete is szín?

– A fekete is.

A középcsatárom ugyanis, amelyet Istvánkától, a szomszéd fiútól kaptam ajándékba, s amely így Pityukának neveztetett, fekete volt. Elhangzott a kérdés, és elhangzott a válasz, tehát Pinta játszott a nagy, bazi, ragasztott gombokkal. Mind hátvéd, egytől egyig – igen esetlenül festettek a Pinta apró, rágott körme alatt.

Pityukát megforgattam, hogy a reszelés vonala messe az alapvonalat (s főként a kapusként szolgáló gyufaskatulya hosszanti élét), de akképp

forgattam, hogy Pityuka közelebb kerüljön a pálya tengelyéhez (csaltam), mert így a kapu mindkét oldalába egyforma eséllyel, azaz kedvvel ívelhettem, következésképp a kapusnak igencsak meg kellett gondolnia, melyik sarkot fogja. Tudtam, melyik sarkot fogja. De ezáltal ő is tudta, hogy én tudom, hogy ő melyiket fogja. Nem sokkal később én már azt tudtam, hogy ő tudja, hogy én tudom, hogy ő tudja, hová akarok ívelni.

Fancsikó tökéletesen érzéketlen maradt nyomorúságos végtelen ciklusom iránt. Csöngetés mentett meg.

– Apátok! – pirult el anyám elszántan.

Fancsikó megrázta a fejét.

– Nem. – Ment anyám után (mint szoknyasuhogás: fáradtan, célszerűen).

Körülményeskedtem (nem volt könnyű eldönteni, hogy jobbról közelítsem-e meg a csatáromat, viszonylag kényelmes testtartáshoz jutva így, de bizonytalan kézhez, tudniillik a gombok itt úgy helyezkedtek el, hogy az alkaromat a levegőben kellett illegetnem, avagy balról, mely esetben ugyan kifacsarodva hajolhattam csupán a pálya fölé, de remegő karomat az asztallapon csitíthattam; körülményeskedem). Előbb-utóbb azért mutató- és hüvelykujjam végét egymásnak illesztettem, majd óvatosan, de könnyedén Pityuka síkos, fénylő bogárhátának támasztottam. (Fekete női kabátról való „csöcsös, pubi” gomb volt. Sapienti sat.)

Kisvártatva Fancsikó kitárta az ajtót, maga elé engedte anyámat, aki valami éktelenül súlyos papirost tartott a kezében: egészen belegörbült. Ilyen görbének még nem láttam, oldalt s előre hajolt egyszerre, nyöszörögve húzta magát. Fancsikó megmarkolta az ajtó szélét, avval a rémült eleganciával, ahogy némely konferanszié a nehéz, színpadi függönyöket.

– Uraim – mondta nekünk. – Imént…

– Mit mond? – súgta Pinta.

– …Imént érkezett két ballonkabátos. – Előrébb hajolt, hogy „intimebb” legyen a hangulat. – Mintha mindig ez a két pofa jönne. Ezek talán csak ketten vannak? Szegények. – Részvevően bólogatott, egyre bűbájosabb lett. – Fölajánlották, hogy már holnap falura utazhatunk.

– De kik, de kik? – Pinta maga sem gondolhatta komolyan, hogy létezik válasz.

– Ott az írás róla. Pecsétes.

Pinta szerepként mondta:

– Ezek a nők! Örömükben el-eltörik a mécses. Hát igen: napfény, patak, a sok kedves háziállat. Nagy a kísértés.

– A természet öle – dörmögtem.

– Öl – mondta fölösen valamelyikőnk. Fancsikó vészjóslóan forgatta el egymáson két kis virágkezét.

– Megkértek, hogy holnap reggel 8-ig lennénk ha szívesek elhordani az irhánkat.

– Hát hordjuk el – vonta meg a vállát Pinta, és alamuszin meglökte az asztalt. (Mit remélt?)

Akármelyik sarokba ívelhetek, s ha ne adj isten a kapusról mégis kipattanna, még mindig ott van a Kotász Öcsi.

(bayerische motor werke)

– Mit csinál a motor két r betű között? – Pinta felült az ágyban. Szemben velünk a roló hunyorgott.

– A mi szemünkben a szép, arany csipa, az övében csak a színtelen hajnali fény – mondta még régebben Pinta, aki most kajánul fészkelődött, bamba tekintetünk tüstént nyomra vezette: nem értjük, amit mond.

– Brrr – pörögte Pinta magyarázatképp, de már kedvetlenül, mert Fancsikó ugyan nem mondta ki, hogy „A periodicitásra gondolsz?”, ám éppen ez volt az, amit nem mondott ki.

Lent a motor morajlása abbamaradt. Félő volt, hogy édesanyám fölriad (ott ült felöltözve a karosszékben, ölében a papír), a csönd hangosabb, mint a zúgás. Fancsikó intésére Pinta elkezdte.

– Brrrr.

Fancsikó meg monoton hangon mondta a berregés értelmezését (hogy édesanyám ne gyanakodjék; ki volt ez találva!).

– Az Albi bácsi motorja, az Albi bácsi motorja…

– Brrrr.

De azután, Albi bácsi által aládúcolva, belejtett az apám, mint egy jégrevüsztár, és belecsörtetett az anyám álmába.

– Kisasszony, parancsol egy kis mandolát? – kotorászott apám a zsebében.

– Dezső, ne bomolj.

Fancsikó úgy döntött, hogy nem fogunk vinnyogni és szűkölni, hanem megnézzük a *motrot*, időnk van.
– Kotródjunk – foglaltam össze teendőinket.
Mint masszív, nagy tunya állat ácsorgott a motor a ház előtt. Az oldalkocsi nyílását fekete műbőr fedte.
– Ez afféle régi, megromlott kút – hazudta Pinta, bár tény: nagyon izgatott minket a befedett mélység. Valami félgömbbel borított, körlemezekkel tagolt hengerből csövek másztak elő. Az egyik lett a kipufogócső. Még ebben a szürkeségben is csillogott; a végét finom koromréteg védte, mint lepedék a fogat. A zsufa benzintank lendületesnek látszott.
– A tanksapka – mutatott Fancsikó a tanksapkára. A tank oldalán a *gyönyörű* embléma: a négyfelé szelt körben a két átellenes körcikk (az egyik a bal felső) kék.
– Talán patkányok vannak alatta – nézett Pinta finnyásan a fekete műbőrre.
– Azért ez már túlzás.
A szerkezet aprókat kattant: hűlt.

(búcsú)

Pinta nagyon értett ehhez. Odaszólt a kikiáltóhoz. (Ilyenkor szándékoltan raccsolt. Két marokkal fojtogattam a nevetésemet.)
– Uham. Adna ha egy golót.
Fancsikó is élvezte Pinta műsorát, de este, mikor súlyos nyögéssel meghal a nagymama, s a szememben sötét árnyékok születnek, és hiába dörzsölöm, este sohasem mulasztotta el megtenni finom grammatikai kifogásait, nyelvhelyességi észrevételeit.
Pinta, amint megkapta a golyót, földobta – fejmagasságba –, aztán amikor kicsiny tenyere megint körbefogta, engedte csuklóját rugózni egyet-kettőt; ajkát biggyesztve méregette a súlyát. Pinta nagyon értett ehhez.
– Uham. Ön föltehetően nyeheséggel kívánja *bevégezni* a napot. Nyeheséggel, nemdebárrr?
Nem értettem, miért nem küldik Pintát a fenébe.
– Nyeheséggel, nemdebárrr?

A kikiáltó a jó vásáros engedelmességével motyogott, és szavai közt ott bukdácsolt a fölényesség is. De hamar tisztázódott a dolog.

– Figyeljen csak, kisöheg.

Ekkorra (rendszerint) már sok nép állt a bódé körül. Miattunk gyűltek össze, de nem kizárólag ránk figyeltek; figyelmüket, mint marék szotyolát dobták a sátrak fölé, s jöttek is a verebek, jöttek hát. Pinta megadta a módját. A golyót továbbra is dobálva, hátat fordított a bódénak, s valami furcsa ritmusban (amelyről egyszer Fancsikó mesélt kimerítő részletességgel s elemző pontossággal, azt állítván, hogy Pinta beszédének és a golyó dobálásának üteme együtt éppen az úgynevezett szívritmust adja, s ez olyan meghökkentő, hogy eláll – szinte – az ember szívverése; jól van, mondtam Fancsikónak) beszélni kezdett, úgy, mintha leckét mondana föl. (Most nem raccsolt.)

– A feladatom az, hogy a tenyeremben látható, íme, golyót az itt, íme, elhelyezett öt darab, csökkenő sugarú karikán áthajítván, a kitűzött díjak egyikét, íme, vagy másikát, íme, elnyerjem.

Alig hogy az utolsó szó is fölért a verebek közé, Pinta a tulajra nézett, és azt mondta.

– Hajta!

Ezzel a kinyújtott kezében tartott golyót, ahelyett hogy elhajította volna, egyszerűen elengedte. Pinta tenyere köré töviskoronát rajzolt az öt terpesztett ujj, s a golyó közvetlenül a kikiáltó lába elé esett. (Egy ízben Fancsikó azt mondta erre: Bráfó. Pinta azt válaszolta: Nicht vor dem Kind, de nem volt bosszús. Igen, mi csak statiszták voltunk.)

– Nyehtem! – üvöltött fel Pinta.

A vásáros elvigyorodott, és legyintett, de Pinta hirtelen sarkon fordult, s a nép szeme közé nézett.

– Nyertem.

Mondta halkan. (Ha most kacsintana, meglincselnék, súgta felém Fancsikó.) Pinta nem csinált jelenetet.

– Nos, kisöheg? A nyeheményt.

Az ijedtség virágai (sötéti) tették borostássá a vásáros arcát. (Mert a nép nagyon hallgatott, csak a verebek jártatták pofájukat.)

– Hogyhogy – hebegett.

A nép tudta, mi az ábra, és kicsit mosolygott.

– Adja oda, ha nyert. Mit szórakozik!?

– De hisz nem nyert!!

– Nem nyeh-te-em?

Pinta szavai – mint Sólyomszem akárhány golyója – a boltos szeme közé, pontosan az orr vonalának meghosszabbításába estek.

– Most mondom, hogy nyehtem. Nyehtem, és kéhem a nyeheményt.

Mikor idáig nőtt a jelenet, én már igen boldog voltam (mert győzött a jó), és megigazítottam a hajamat, és megigazítottam Fancsikó csokrétanyakkendőjét is. Pinta rendetlenebb volt – a tornacipője piszkos –: ő dolgozott.

Fancsikó azonban, midőn meglátta a vásáros kényszeredett vigyorgását, amint fölnyúl a polcra, hogy levegyen egy piros bicskát, egy művirágot, egy napszemüveget vagy egy üveggolyót, akkor elkedvetlenedett, mert az elkövetkezendők számára unalmasan egyértelműek voltak.

Pinta nem tudott választani az üveggolyó meg a napszemüveg között. Nagyon értett ehhez.

– Ejnye. Nem tudok választani. (Raccsolt.)

A bódé körül hullámzott a nép. Hangjuk a madarakkal keveredett. (Elszálltak, föl és le, de nem messzire.) Ekkorra az okos és fáradt Fancsikó már mindig kerített egy parázsló cigarettavéget, s belenyomta a jelenet hófehér bőrébe, és így a pillanat léggömbként szétpukkant.

Mi elfutottunk a veréb-diadalív alatt. Leghátul Pinta, aki (miközben csókokat szórt az ő kis publikumának) a maradék, rongyos szélű fecnikből fújt kislufikat.

(egy üres kartondoboz emlékére)

Ennek a történetnek éles a metszőfoga és kellemetlen a lehelete. (Ekkoron összevesztem Fancsikóékkal, valami apróságon, hogy min, már nem tudom, de pontosan emlékszem Pinta dühös rikácsolására, hogy elhanyagolom őket és bűnös módon fáradt vagyok, meg a Fancsikó egykedvű bólogatására.)

Ezt mondtam.

– Gyűlölöm magát. – Aztán még kétszer megismételtem.

– Gyűlölöm magát.

– Gyűlölöm magát.

Untam a szituációt, magamat, velem szemben a meghajtott fejű öregasszonyt, aki úgy nézett rám, mintha valami kedveset gügyögnék neki. Gyűlöllek: unalmam (tehát) nem szegte indulatom kedvét.

– Nincsen – motyogta. Selymes ajkai közt felváltva fröcskölődött a nyál és a szó. Pedig bizonyosan tudtam, hogy a vaságy alatti kofferban van egy papundeklidoboz, amerikai fölirattal, teli tejcsokoládéval.

– Nincsen.

Minden nehézség nélkül ellophattam volna onnan az egész KÉSZLETET, de sose lopok, mióta Fancsikó egyszer – még régebben – elmagyarázta (tenyere, mint durva legyező a mellkasa előtt).

– *Abban* a pillanatban látod magadat, kívülről, felülről. És minden mozdulatodat hülyének fogod látni. Nem erkölcstelennek vagy csúnyának: hülyének. Jobb ezt a zavart elkerülni.

– Gyűlölöm magát.

Az öregasszony ilyenkor (mert az elmondottak, jaj, annyiszor történtek meg, ahányszor akartam) megsimogatta a fejem, mire én kiszaladtam játszani, azt gondolván, hogy *én* egyszerre tudok játszani is, gyűlölködni is.

A férfi, aki egy napon elém állt a kertben, magas volt, s a viszonylagos meleg ellenére ballonkabátot viselt. Meg kalapot. Egy nagyon érdekes bőrkalapot.

Barátságosan viselkedtem, mert úgy láttam, kissé félszeg, s csakis zavarában termett előttem, és állított meg (mint egy morc téglafal). Mosolyom csakhamar dísz lett arcomon (függetlenítette magát).

A tavasz volt születőben, a kertet kopott hóbunda takarta, és patakok kúsztak mindenütt. Kis patakokban ömlött a könny a saras udvarokon.

Az öregasszony fekete árnyéka és én a téglafal egyazon oldalán voltunk bekerítve, de a férfi kezének bilincse csak engem béklyózott. Azt kérdezte, hol a bor. Hogy hová dugták *azok* (a felnőttek tudniillik) a bort. Hát, gondolom, oda, ahová tavaly, azaz sehová, hisz tanácsomra (a Fancsikóéra persze) ott hagyták a konyhában, a sparhelttal ellentétes oldalon, a sarok fele, mert ott úgyse keresi senki, oda nem *dug* az ember semmit, szem előtt van. Ekkor azonban, végtelen sajnálatomra és bosszúságomra, eszembe ötlött, hogy én egy úriember vagyok, Pinta szavaival élve egy dzsentleman, s így a továbbiakban e fölismerés alapján viseltem magam, amit azért fájlaltam, a pofonokon túl, mert minden nehézség nélkül magam elé tudtam képzelni egy tábla tejcsokit, egy

csokiágyat, benne a mélyen szunyókáló mogyorókkal, amelyeknek a feje látszik csak ki.

– Nos – válaszoltam tehát a ballonkabátnak.

Pofozott; a szakmája volt. Az ütésektől egyre hidegebb lett: a hó tetejére kormos héj dermedt, a patakok mozgása meglassúdott, a fák ujjaira jégkesztyű fagyott. (Ekkor értettem meg, miért hordanak némelyek a viszonylagos meleg dacára ballonkabátot.) Később behívta a *barátját*, s végigfogdosták a gyanús helyeket. (Még a klozettba is *bele*hajoltak.) Én minden mozgásuk közben ott maradtam, ahová a pofonok cövekeltek, s fejemet (melyet elmázolt vércsík szépített) csak a kiskapu nyögésére emeltem föl.

És így én, az úriember, hátrasandítva látni véltem az öregasszonyt – a sima arcát, szemét, benne a hála (unalmas) könnyeit –, amint elindul felém, zavartan, tárt karokkal. Nahát, ekkor nyújtóztam egyet, mint a nagymacskák (oroszlán, leopárd, tigris stb.), s nekiiramodtam, le, az alsó kert felé, és futtából, könnyedén hátraböktem.

– Gyűlölöm magát.

(Az antilop gerincének halk sikolya.)

(annu)

Annu magas, szép lány volt, és mindenfelől kacskaringós, gömbölyű vonalak falazták be. Barna fahéjhaját néha befonta és föltűzte a fejére, néha meg nem. Mindhárman nagyon szerettük őt, de ő csak Fancsikót és Pintát állhatta, engem nem. Átnézett rajtam. (Rajtam a nap is csak átnéz: az a hülye üveg-életem!)

Mindent tudtam róla. Fancsikó így mesélt.

– Gyönyörű, szent lány.

Pinta a bőréről meg a hajáról mesélt.

– Jaj, a bőre! és jaj, a haja!

A falu nem szerette Annut, mert másképpen nevetett, mint a többiek. Nevetése erős volt és hajlékony, mint a mogyoróvessző, de olyan is volt, mintha a mogyoróbokor jegenyényi volna. És a hangok hirtelen csuklottak össze a szájában; ilyenkor rövid ideig maga elé meredt. Ő sem szerette a falut, csak valamelyest Pintát és Fancsikót. Ők éltek is e kiváltságukkal, és ha tehették, napokon át Annut nézték.

– A nyakkendő rendben? Nem ferde?
– A trikó? Milyen?
– Piszkos.
– Az nem számít. Nem ferde?

Kezdetben csak a vacak falécek mögül leselkedtek. (Pinta azt javasolta, hogy talán két légy képében kellene Annu közelébe [ölébe] kerülni [ülni], Fancsikó inkább lepkeként bújt volna a szoknya ráncai közé. – Pinta, bár sok esetben olyan, mint a tök, bizonyos reális szépségeket könnyebben fedez föl, mint Fancsikó, aki esze és ízlése ellenére ilyen helyzetekben bosszantóan giccses. – De ebből nem lett semmi.)

– Mit csináltok, csöppségek?

(Kérlek, ekkor nevetni kezdett. Kérlek, ez egyszerre volt gyönyörűséges és iszonytató. Tévedsz Pinta, mondta Fancsikó szégyenlősen.)

Pinta és Fancsikó sokat segített Annunak. Annu egyedül élt. (Az apja meghalt, az anyja meg benn ült a belső szobában, és sopánkodott.)

Amikor Pinta kidugta a fejét a tejeskávémból, az egy olyan nap reggelén történt, mely viselte a vasárnapok kikeményített, durva vászoningét, derekát hosszú és zsíros ebédek tették nehézkessé, de tekintetét az esti csendes mise neszei tisztán tartották. Pinta kidugta fejét a tejeskávémból, két kézzel a bögre karimájába kapaszkodva fölhúzódzkodott, és ott zihált előttem. A vajas kifli kitátotta a száját, mint idétlen krokodil, s Fancsikó gurult elő a halál-éles fogak közül, és ott sírt előttem. (Lucskosra sírták a reggelt.) Mi történt. Fancsikó használhatatlan volt. Pinta szép arca beszéd közben egyre sötétebb lett.

– Tegnap, mint minden este, megjelentek a legények Annu ablaka előtt. Legyél a feleségünk, mondták. Egyedül vagy, szegény vagy, szép vagy, legyél a feleségünk. Annu vasvillát fogott, de azok kicsavarták a kezéből. Ekkor Annu nevetni kezdett, de most még sokkal erősebben, mint máskor, vagy nem is tudom pontosan.

– A hangjával nevetett, az arcával meg eszelősen sikoltozott – szólt közbe Fancsikó türelmetlenül (és hüppögve). – És most… ott van mindenki a templomnál… és… mindenki őt bántja.

Rohantam. A templom előtt álltak a népek, félkaréjban. Középen Annu meztelenül. Meztelenül. A legények riadt tekintete. Ugyanazok tekintetének ördögi imája, a vasárnapi nagymise előtt. És a tekintetek mint meghegyezett dárdák.

– Hát tessék, kinek legyek a szeretője?! Neked? Neked, kedveském? Vagy mindegyikőtöknek?

A csönd hangjai. Így forgott Annu a dárdák között. Aztán hirtelen megmerevedett, izmait négy táltos húzta széjjelfele, ő meg maga elé bámult.

– Ruhám a harangszó.

És elment. Futottam hátra a sekrestye felé, ahol állt a harangláb, és belecsimpaszkodtam a kötélbe, hogy szóljon, zengjen mindenki fülébe a harang szava.

(isa, por)

Minden csillogott-villogott, csak a por nem. Az egyenruhás alakok szájából nagy, kacskaringós, sárga csövek nőttek ki, amik azután kiszélesedtek (mintegy kihajoltak önmagukból), akár a tökvirág.

– Fúvós hangszer – biccentett Fancsikó.

A tanácsháza előtt álltak, hevenyészett négyszögben. Ez még rokonszenves volt, főleg ahogy elmozgott a négyszög: a szabályos négyzet rombusszá ferdült, majd romboiddá, az deltoiddá omolt, ennek a szimmetriája is bomlani kezdett. De a kabátok és főleg a gombok undorító egyformasága: ezt nem szívleltük. Ennek ellenére Pinta azt mondta.

– Szépek.

Az emberek meghatározhatatlan (vagy amőbaszerű?) alakban várakoztak a téren, szemben a zenekarral.

– Mjuzik – mondta apám fenyegetően, de a többiek tekintete sem ígért több megértést: a kenyérre vártak.

– A rezesbanda – alázatoskodtam, mert láttam apám arcának izmait, amelyeket csak olyankor lehetett, ha a rostok megfeszültek, és megemelték az arcbőr borostás felszínét (ami, okát tekintve, a fogsorok erőszakos egymásra feszítését jelentette), mintha titkos huzalok bolyonganának körbe a fejen; a düh furatai (más szóval).

A sárga rézkanyarulatokon sokszorosan átgörgött a nap. A katonák kevélyen magukban tartották a levegőt (a pofazacskójukban, akárcsak a hörcsögök), aztán, kissé elvörösödve, átfújták a hangszereken.

– Én megértem őket – mondta Fancsikó halkan.

– Hogy oda ne rohanjak – mondta Pinta megvetően, és tüstént felhajtott (honnét, honnét nem) egy vézna, de a célnak persze megfelelő citromot, és a zenekar szeme láttára tüntető szopogatásba kezdett. Egy rövid ideig nem történt semmi, majd, mintha karmester intett volna, egyszerre szürcsölni kezdték a trombitákat.

Folyt a nyál: a fúvókák s az ajkak közt nehéz, formátlan cseppek nőttek, amelyek kisvártatva elváltak a fém és a hús közös vonalától, s estek – szinte mindenütt – a jobb cipő orrára, ahol okádni való tócsává szerveződtek. Pinta bensőséges, segítőkész pofával hajolt egy trombita felé.

– Kisasszony, parancsol egy kis mandolát? – Fura szünet után (amely egyszerre tűnt túl hosszúnak és túl rövidnek) hozzátette. – Hi-hi-hi.

Most már zene sem volt. Elsomfordáltam. Ha léptem, végiggördültem a talpamon, ezáltal a lábfejem számon tartható lendülettel a földre csapódott, s az ujjaim közti résen (nem hiszem, hogy ez – a rés – szégyellendő volna), mint elegáns cigarettafüst csapódott fel a por.

(egy lány)

A lány – tárgyilagosan nézve a dolgot – elnyerte tetszésünket. De amint lehajolt (a formátlan tréningruha alig követte a test mozgását, mintha egy nagy, kék, foltos *szoba* lett volna a lány öltözéke), hogy egy különleges formájúnak ítélt követ fölemeljen vagy talán csupán megbökdössön, hogy a kő hasát is láthassa, akkor nagyon veszélyesen az apámra pillantott, aki egy nyélnek támaszkodott, amit éppenséggel megengedhetőnek tarthattunk volna, ha nem figyeltünk volna föl arcán a vonalak természetellenes (és nagyon is előnyös!) elrendeződésére, valamint tekintetének szégyenlős rejtezkedésére.

– Hogy ebben mi a pláne! Hogy ezt ki kajálja meg! – mondogatta Fancsikó, nem mintha nem lett volna tisztában avval, hogy ezt ki kajálja meg. Az árokparton hasaltunk, néztem édesapámat, ahogy dolgozik az úton.

– Megkajálta. Nyugi. – Pinta szedelődzködni kezdett.

– Tudom. De meddig mehet ez – legyintett leverten Fancsikó. Pinta már a színpadon volt.

– Kisasszony, szabadjon fölhívni becses.

– Báránybecses. – Fancsikó tudta a dolgát.
– Ne haragudjék rá. Amúgy kedves, a légynek sem árt. Figyelmét a kőhányó villára. Ez, amelyre a férfi támaszkodik, mint egyedi darab nem különleges. Ha nagyon jó szándékúak vagyunk (Fancsikó elpirult), szemmel tarthatjuk a nyél göcsörtjeit, a göböket, jobb híján. De ne veszítsük el a kedvünk, hiszen ott vannak a villa lendületes vastüskéi. Talán ez is túlzás, mert időnként kellemetlen kövek szorulnak az ágak közé. Inkább fogak: ezért is akad be a kő, kicsi a rés.
– Ha nagy a rés, nem akad be a kő. Igaz, ennek is megvan a hátulütője: áthullik minden a villán.
– Tehát beszorul. Ilyenkor hiába lép kissé hátra ott az a férfi, s hiába feszülnek meg a vádlijában az izmok, a derék rezdülését, melyet halk roppanás hangja kísér, szintúgy fölöslegesnek kell tartanunk. Előbb-utóbb a kő beilleszkedik az út egy apró öblébe – és máris elakadtunk.
– A fortélyos útkaparó kerít egy vaslemezt, szórják arra a követ.
– Honnét kerít?
– Az megint más kérdés – válaszolta Fancsikó hálásan. – Még néhány szót a padkáról. Mert bizony azt tisztán kell tartani! És a kő fröcsög erre-arra!
– Erre-arra? – Pinta nem hisz a fülének.
– Nem kell a macát lebecsülni – sziszegte Fancsikó.
A lány fölemelkedett, és rám nézett. Szivélyesen elmosolyodtam (biztosra mentem). Ő feldobta mellmagasságba a követ (mégis fölvette), de már nem nyúlt utána.
– Nagyon rokonszenves – mondta Pinta. – De sajnos… – és fejét, miközben két karja, mint a virág, kinyílt, a vállai közé ejtette.

(hét hangya)

Kertünkbe ekkor már bemásztak a zöldfülű levelek, és a fákra fölmásztak a rügyek és a pilleszárnyú virágok. Fancsikó egy százszorszép sárgáján egyensúlyozott. Pinta a fűben hasalt, innen fürkészte a lányok combjait.
Fancsikóban meghosszabbodott a virág (ekkor természetesen megszűnt százszorszépnek lenni), és Fancsikó ezeket mondta.
– Bennem hét hangya mászik.

– Az első hangya színe a szél, cirrenése elmosott edények csörgése, potroha a tavasz, szöszmötölése a pókok reggelije, a csápja a törvény és a lábai gyorsak.

– A második hangya Isten tükre, melyről szétpereg a fény, mint a májusi eső az arcon.

– A harmadik hangya: moss fogat, zubogtasd erős sugárban a vizet, és fonj koszorút a sárga virágokból.

– A negyedik hangya nincs (nem van), én találtam ki.

– Az ötödik hangya minden pillanatban megöli a hatodikat…

– …a hatodik hangya szemébe – minden pillanatban – a halál vág mocskos hasítékot. (A megrepedt szem gyönyörű látása.) Az idő egészére kiterjedő iszonyú megbocsátás: ez a hatodik hangya.

– A hetedik hangya nárciszok arany kényelmében nőtt, méhek züzmögésén hízott, nyelve édes, mint a méz, potroha karcsú kardvirág, lábai kisdedek sikkanásai. A hetedik hangya egy gombostűt ölel körbe-körbe.

Fancsikó legördült (sziklák robajával) Pinta mellé. A százszorszép lett.

(ködló)

Megint Pinta beszélt. Fancsikó hallgatott, mint a sír. Mint a sír, úgy. Valami bántotta. Azt mondta egyszer nekem (a szüleim jelenlétében), hogy a szája törékeny üvegvirág, vigyázni kell rá. Törékeny üvegvirág.

Középen volt egy fatönk (farönk?), rajta rideg márványlap nyújtózott (mint egy girhes macska). Ez volt az asztal-farönk. És körben a szék-farönkök. A lányokon fehér térdzokni. A girhes macska hátán – kellemes rendezetlenségben – teáscsészék. Nem akármilyenek! A teáscsésze alja, maga a teáscsésze, az ezüstkanál. A lányok illedelmesek voltak, és szépen tartották a kezüket. (A kézfejüket.) Fancsikó lopva rájuk nézett. A reggel nagy és fehér hasával ráterpeszkedett a kertre. A jegenyék, jaj, ahogy beledöfnek a pocakba.

– És fölhasítják.

A lányok visongtak, mintha egerek estek volna a jegenyék teteje felől, pedig csak néhány levél kószált a levegőben. Fancsikó nem szerette, ha visongnak a lányok, sokkal inkább szerette, ha ülnek csöndben a

farönkökön, mellettük zöld a fű, és ő, Fancsikó, nézegetheti a fehér térdzoknijukat. Pintát nem érdekli a reggel hasa, így a lányok között forgolódott, nevetgélt, itta a teáját, turkált a kalácsszeletek között, és megint ő beszélt. Beszéd közben rám kacsintott és Fancsikóra, de szavai – mint a jegenyék levelei – a lányok felé lebbentek.

– Reggel a réteken, reggel a réteken… figyeltek, ti szépszeműek, egyáltalán…?

Pinta teli szájjal vigyorgott, láthatóan örült, hogy a kutya sem figyel rá.

– A mezőkön vágtázott, a hajnalt fűzte a nyergébe, és patája nem toccsant a vizenyőkön.

– Kinek? Kinek?

A lányok nevettek, kalimpáltak a lábukkal.

– Kicsoda a vizenyősökön?

Pinta arca haragra feszült. (Röhögni kezdtem.)

– Vágtata ködlóa fűzfafe lett.

Így énekeltek. Pinta elégedetten húzgálta a tornacipője fűzőjének bolyhos végét. Fancsikó tekintete a térdzoknikat döfködte, én meg mutatóujjammal az egyetlen mazsolás kalácsot.

– És harmattól csillog a patája.

– Lendül a farka, és születik a szél.

A lányok hirtelen félbetörték mozdulataikat. (Mintha a reájuk öntött forró gyertya most dermedt volna meg.) A kert végében megjelent apám, borostásan, alvatlanul, gyűrötten.

Aztán feltűnt az utca végében a ködló, hogy két ugrással a kertben teremjen, és fölharapjon mindannyiunkat.

(a három ezüstkanál)

Fancsikó és Pinta fölravatalozta az anyámat. A csengetésre Fancsikó berúgta a csöndet az ágy alá. Anyám az ágyon.

– Kit keres? Ne keressen senkit. Most mi gyászolunk.

Keresztként feszültem (fölfelé és oldalvást) az ajtókeretben. A nő átlebbent rajtam. Egy árva szót sem szólt hozzám, rám mosolygott (mert nagyon is gyönyörű nő volt, szebb, mint az anyám), és már körül is nézett a szobában. A nő úgy ment át a kereszten, mintha az nem is fából lenne.

Ekkor egy pillanatig (mely alatt fölordíthat az ember fia: Istenem, miért hagytál el engem?), egy ráncos pillanatig *értelmetlen* keresztként feszültem fölfelé és oldalvást.

– Kit keres?

– Kitkeres, kitkeres – visszhangozta Fancsikó és Pinta.

– Hogy én kit keresek, édesem? Milyen édes, édes istenem, milyen édes. – Mint akit fényképeznek, úgy mászkált.

– Apád fia vagy, tisztán az apád fia.

Pinta vihogni kezdett. Fancsikó alkalmasint nem hallott semmit, mert rezzenés nélkül folytatta a dolgát: anyám kedves mondatait gyűjtötte össze a szobában, mindenhonnan előhúzgálta őket, a padló réseiből, az ágy alól, az *ágyból*, a csillárról; mikor egy maréknyi összegyűlt, akkor azt óvatosan és ünnepélyesen anyám vékony teste mellé tette.

– Nincs itthon az apám.

– Ó, hát te itt, édesem? – És a nő megcsókolta anyám halottfehér arcát. – Te itt, édesem?

Anyám, persze, nem válaszolt. (Szája: a rozsdás lakat. Szája: a súlyos, sötét napraforgó.)

– Édesem, ennek nagyon örülök. Édesem, hogy te itt?!

– Most, édeseim! – kiáltotta Fancsikó és Pinta felé. – Rajta.

Pinta verte, mint a répát, Fancsikó meg – utasításomra – simogatta. (Mert mindannyian tudjuk, hogy *jónak* kell lenni. Cirógasd, Fancsikó, cirógasd.)

– Elalélt – jegyezte meg Fancsikó mellesleg.

Anyámat leráncigáltam az ágyról, és behúztam a belső szobába. A kisasztalhoz ültettem. A nőt addigra ráillesztették az ágyra. Fancsikó rendezgette a fekete szalagokat. Egy vaskos csíkot keresett, mert a dulakodás szétrágta dühödt fogaival a gyönyörű nő ruháját, s (így) a melle, mint fehér pöfeteggomba, gorombán az arcunkba világított: de majd Fancsikó a fekete szalaggal!

Kezemet a nő homlokára tettem. Hüvelykujjamat ide-oda mozgattam.

– Jóasszony – suttogtam –, jóasszony, menj a fenébe.

(A kávézók a kisasztalnál: középen az apám és kétoldalt a két hideg csontú, fehér nő. A három ezüstkanál.)

(arcok felülete)

Fancsikó négykezest játszott Pintával. Pocsékul. (A művirághangok és a pókhasú ritmus!) Mi hol volt? A zongorán két nagy ezüsttálca: az egyiken szendvicsek – szalámis, lazacos, fehérhúsos, vesepecsenyés, kaviáros, szardíniás, tojásos, sonkás és vajas –, a másikon meg az üres poharak. A levegőben a felnőttek hangjai. (A csevegés szótalan hangjai.) Pinta fölugrott a zongora tetejére, és igen kellemetlen hangon ezt kiáltotta.

– Ah, ott a gaz csábító! Foszforeszkál a feneke!

Pinta vigyorgott. (Tette, mintha zavarban lenne: az atlétatrikóját gyűrögette.) Fancsikó halkan tovább játszott. Arcán szomorú madarak gubbasztottak. Pinta vigyorgott…

Elsőként egy házaspár érkezett. Egy nő meg egy férfi. A férfi tele volt: egyik kezében a csokor virág (még körbefogva a selyempapír zizegésével), a másikban a konyakos meggy doboza, az arcában a mosolya.

– Jaj, hát most mi lesz evvel a *papirossal?*

Édesanyám feléje nyúlt. (Az ő arcában is a férfi mosolya.)

– Úgy. – És elvette a virágot. (Papírostul.)

– Úgy. – És a doboz eltűnt.

Apám kezet csókolt a nőnek.

– Mint a lovak, olyan parfümöt használ, mint a lovak.

Apám kezet csókolt a nőnek, aki ettől felnyihogott. Fancsikó, Pinta és tulajdonképpen én magam is rögtön tudtuk, mi a teendő: három fehér virágkéz röpült a nő (ez idő tájt születő és még kedves, kicsinyke) tokájához, és mindegyikben egy-egy szem kockacukor lapult.

– Tessék, néni.

– Menjetek a fenébe. – Apám arcán a düh pocsolyája. (Ezt már nem szárítja senki mosolya.)

– Mint a lovak. – Ezt mondta megint édesanyám a falnak. (A mészszemcsék pergése.) A fal mellé húzódtunk. (Ugyanazon fal mellé.) Arcunkon vékony árnyékok.

Jöttek sorban, ahogy múltak a pillanatok. Fancsikó ezt mondta.

– Az elmúló pillanatok hátán jönnek a vendégek.

A magas férfi, akit édesanyám nem köszöntött, s akinek édesapám azt mondta, édes öregem, menj a fenébe, és hellyel kínálta, akinek arca üres volt, mint egy kibelezett óra, aki megsimogatta a fejemet, az a férfi nem hozott semmit. Mindenki más hozott valamit. Csokit, ezt, azt.

– Ki ezt, ki azt.

– Konyakos meggyek egész serege.

– A konyakos meggy tábornok.
– Meg az egész vezérkar…
– …hátul meglapulva…
– …messze az arcvonaltól.
– De nem feledkezhetünk meg némely tejcsokoládéról sem.
– Suchard.
– Nagy néha. Szüsár.
– Meg az étcsokik.
– Étcsokoládé, bitter.

Utolsónak magas, jól öltözött férfi érkezett, Fancsikóéhoz hasonló nyakkendővel. (Előtte hosszan és erőszakosan csengetett: a csörregés durva darabjai a vendégek arcán.)

– Édes öregem – ölelte meg az apám.

A férfi változatlan arccal viszonozta az ölelést. (Bár Fancsikó megjegyezte:

– Nem gondoljátok, hogy a pofa viszolyog? Hogy a pofa egyszerűen *viszolyog*?)

– Édes öregem, menj a fenébe – vigyorgott az apám.

A férfi bólintott, a legközelebbi nőnek kezet csókolt, s fejét meghajtva azt mondta.

– Én én vagyok.

Továbblépett, a férfiakkal nem törődve, a következő nőhöz. A férfi és édesanyám mintha egy (szálkás) faléccel egymáshoz lettek volna szögelve, mert ahogy a férfi sorra vette a nőket, úgy hátrált – csevegve – édesanyám, s így mikor a férfi – változatlan arccal – a legbelső szobához ért, édesanyám már (könnyezve) szendvicseket csinált a konyhában.

– Én én vagyok.
– Foglalj helyet, édes öregem.

A vendégek hangjai – mintha mi sem történt volna – karistolták a levegőt. A férfi mereven és elegánsan ült legkényelmesebb karosszékünkben.

Mutatóujjával magához rántott. (De szép a körme; micsoda félhold!) Kezével szórakozottan vacakolt a fejemen. Mindenki beszélt, de mindenki hallotta, amit mondott.

– Fiú, kibírhatatlan a csönd. Játsszál valamit.

Apámra néztem, de tekintete már olvashatatlan volt. Fancsikó és Pinta a zongorához ültek, s mint dühödt és fáradt vaddisznók nekirontottak a

dallamnak.
– Dezső, vigye, kérem, el ezt a férfit.
– Mért mondja, drágám, Albira: ez a férfi.
– Kérem. Vigye el.
Édesanyám arcán a félelem szépsége. Apám vállat vont, unta. Arcán az italtól összekuszált vonalak rendetlensége.
– Dezső. Kérem. Vigye el.
– Elég!
Pinta ijedten összerezzent, a vendégek és Fancsikó hallatlanra vették a jelenetet.
Ekkor a férfi ráérősen fölemelkedett, s arcul csapta az apámat. (Aki hátraesett, egy fehér vállú nő ölébe.) Albi édesanyámhoz lépett, megfogta a kezét. Édesanyám dermedten állt, keze a férfi kezében. Keze *megbújt* a férfi kezében.
Erre Pinta a zongora tetejére ugrott, ezt rikácsolta.
– Ah, ott a gaz csábító! Foszforeszkál a feneke!
Albi elvörösödött, s édesanyám megint ott állt egyedül, körötte a szendvicsek és a két billentyű közti rés: a csönd.

(hengematé)

Pinta arca parányira zsugorodott (a rosszindulattól).
– Hej halászok, halászok – mondta nyájasan.
Fancsikó tétován bólintott, s én finom kétértelműséggel (mintegy jelképesen, mégis hatékonyan) meglódítottam a hengematét. Imike, ott fenn a hálóban, fölkacagott. Súlyosan magunk elé tekintettünk…
A délután nem ígért különöset: poros meleget és egy kis focit. Az ebédet rutinosan abszolváltuk. Valami köménymagos leves locsogott előttünk, a barna lé tompa síkján zsírfoltok mozdultak homályos tükrökként. A tányér fölé hajolva piperkőcködtem (egy kicsit).
Ám közben dologhoz kellett látnunk. Apám nyeglesége és édesanyám vijjogása kevéssé volt elviselhető. Fancsikó tehát azt mondta.
– Nem is tudtam, hogy az öreg baloldali.
Pinta rám kacsintott.
– Salvatore Dali.
Azután Fancsikó szomorkás rosszallására konstruktívabban folytatta.

– Azt mondták tudniillik az öregnek, hogy *link*, hogy istenem, micsoda link!

Hunyorgott egyet, s végre belém rúgott, amire elejthettem a kanalamat, beleprüszköltem a levesbe, a köménymagok, a rokonszenves legyek, csak úgy zizegtek az asztal fölött. Csodás zűrzavar támadt, amit magam is, Fancsikóékhoz hasonlóan, kiváló hahotával fogadtam volna, ha apám pofonját követően nem kényszerültem volna sírással álcázott belső emigrációba. Apám, amikor fölállt, hogy értékelje a mutatványt, kezét a viaszosvászon terítőre tette, és előrehajolván – mert szemben ültem vele – testsúlya erre a kezére tevődött át, következésképp tenyere előrébb csúszott, és meglökte a kenyeret, amely édesanyám tányérját az ölébe (a sajátjába) taszította.

Mondhatom: hi-hi-hi. Ezt, az elején, nem kalkuláltuk bele, végül is terveinket nem borította föl, engem borított föl: nagy pofon volt, sajnos, nem elég hangos, hogy simán hőssé lehessek, mert arcom közel lévén az asztalhoz, apám tenyerének éle belesöpört a levesbe, így a csattanást loccsanás tompította. Az igazság az, hogy nem sírtam, csak bőgtem. Klasszikusan.

Édesanyám uralkodott magán. Ajka elvékonyodott, akár egy száraz gally. (Pedig – amúgy – mennyit próbálkozott rúzzsal és fintorokkal! Mö, mö, mondta csücsörítve a tükörnél, egy-egy fényes este előtt, aztán széjjelhúzott, kifeszített ajakkal: ppá, ppá – mint a pezsgősüveg sóhaja!)

– Menj ki. – Látszott, ő is *reám* haragszik. Jól végeztük dolgunkat.

– Most majd gyomlálják a köménymagokat, s nem marad idejük… – Pinta rágcsálta a körmét. – Értitek, nem?!

– Gyomláljá-ák? – Fancsikó legyintett, de lényegében egyetértett.

Pinta megmarkolta a karom.

– Hallod, Dzsekk? – Szemében a rémület árnyai forogtak.

– Jack – javított könnyedén Fancsikó, noha szemmel láthatóan már nem babra ment a játék.

A földre vetettük magunkat. A nyár súlyosan tehénkedett a kerten. Lélegzetem megcibálta a fűszálakat, amelyek kiszámíthatatlanul fölszeletelték a látóteret. Láthattam, ha akartam, és akartam, a porszemeket is, amelyek nehezek voltak, jóllehet csupán mint szín jelentek meg a füvek hóna aljában: ezeket aztán fúhatta az ember!

– Naná. A por is föld. – Fancsikó ritkán lepődik meg.

– Isa, por és hamu vogymuk – dörmögte Pinta gondterhelten.

Vajon ő átlátott a bokrok sűrű zöldjén, az álnokságon? Kis idő múltán én sem hiába tapasztottam fülemet a földre: a távolból vendégek lódobogása hallatszott. A felderítő csapatok, én, rossz hírekkel tértek vissza.

– Ravaszok, mint a mezők lilioma.

Pinta, kissé áttételesen, arra célzott evvel, hogy a „főkapu” zárva van, és *azok*, ahelyett hogy csöngetvén várakoznának, ami alatt mi, kiöntött ürgék, elmenekülnénk, a hátsó, kerti kapu felé tartanak, mintha mi sem történt volna. Sióban, a loncsos komondorban sem bízhattunk, részint, mert akkor még meg sem volt, részint pedig, mint kiderült, idegenekkel szemben nyájas és barátkozó, csak családtagot harap (innét tudjuk, hogy rokonok vagyunk).

– Úristen. Mit akarnak ezek?! – hallatszott édesanyám hangja. – Drágáim.

Engem az apám kiáltásából font (durva) kötéllel rángattak oda.

A nő sűrű, fekete kontya maga az éjszaka.

– Kérlek – fűzte a szót Pinta –, ennek bajusza van.

Senki nem nevetett (csak a felnőttek), valamiképpen nyilvánvalóan nem nevetséges kijelentés volt ez, hanem izgalmas, sejtelmes (tilos). Pinta nem tudott betelni a sokféle szőrrel.

– Figyeld, a lábán! Ahogy a harisnya visszahajlítja és rásimítja a szálakat a sípcsontra, ahol egymást keresztezve, átfonva, kikerülve nyüzsögnek: nagyon mozgalmas. – Fancsikó köhintett.

– A férj amolyan férjecske.

Tisztelettudóan ácsorogtam (egy apró követ pattogtatva két lábam között, belsővel). A nők cuppogtak, a férfi és az apám megpaskolták egymást. Édesanyám csuklóját a férfi kíméletlenül kézcsókba törte.

– Nellike – fecsegte az apám.

A nő szembogara (akár egy valódi bogár) sötéten csillant. Ha édesanyám használt volna púdert (na, nem mondom, volt már rajta!), akkor orrcimpájának enyhe rándulásától most a szemcsék finoman peregtek volna lefelé, lefelé. Nellike felém fordult, mintha bizony cinkosa lennék!, és karmosra hajlított mutató- és középső ujja közé csípte az arcom húsát. Kicsípett belőle egy darabot. (Fancsikó hevenyészett számításokat végzett arra vonatkozóan, hogy vajon hány, közös és gyors szóval: tánti szükségeltetik ahhoz, hogy az arcomról a hús egészen lekopjék, s csak a pofacsont meredjen előre, támadásra készen.)

– Ismerkedjetek szépen össze.

Avval valahonnét hátulról előretuszkolt egy gyereket. Sárga feje volt, a szemét nagy, szép sötét karikák árkolták, a haja is sárga volt. Lesütötte a szemét.

– Kissé tartózkodó a fiú – hümmögetett Fancsikó.

– Hogy úgy mondjam, nyápic – tette hozzá Pinta.

Apám tekintete villant, mint egy zárlatos apparát.

– Sipirc, kölyök.

A vendéggyerek lépett.

– Imike vagyok. Lehet itt hintázni?

– Persze – válaszoltuk sunyin és szolgálatkészen.

Hogy hová akasszuk a hengematét, az mindig is komoly előkészítést igényelt. És akkor még nem beszéltünk a mikorról! Úgy a márciusok vége felé, mindenesetre, mikor már meglazult a tél szorítása, s a nyitott ablaknál elkaphattuk, koldusként, a bádogpárkányról fölperdülő napfényt, apám összeráncolta a homlokát. (Csodálatosan gyűrődött ott a bőr, éktelen kísértést éreztünk, különösen Pinta, hogy vizet csorgatván végig a homlokon, *kísérleteket* végezzünk.)

– A jegenye és a luc közé.

Ami kész marhaság, ezt nyilván apámnak is tudnia kellett, és csakis induló megoldásnak szánhatta, amelyet majd lépésről lépésre javíthat. Ez *egy* jóindulatú gondolatmenet.

– Elméletileg – lépett elő a csendből Fancsikó, mintegy mellékesen, de hangjának törtetése elárulta, hogy nagy jelentőséget tulajdonít magának. – Gyakorlatilag hat fa van. Elsőül választhatom ezek bármelyikét, másodikul nem választhatom az elsőül választottat, tehát öt fa közül választhatok, *szabadon*. Ez harminc lehetőség. De – és itt remény nélkül körbe pillantott –, de ekkoron minden fapárost kétszer vettünk számításba. – Kimerülten szuszogott, nyakkendője bénán csüngött. – Ez tizenöt lehetőség – nyögte ki végül. Édesanyám körülbelül ilyenkor legyintett egyet, végignézett rajtunk, férfiakon, és kiment a konyhába vagy másfelé. De azért, ha nem könnyen is, és nem vita nélkül, mindig eldőlt, hogy hová feszítsük ki a hálót (a két nyárfa közé, mindig).

Imikével gyorsan akartunk végezni. Mozdulataink célszerűek lettek, szinte nyomot hagytak a levegőben, mint a vadászrepülők.

– Gyerünk, azanyád – mondtuk szelíden. A hengematé, Imikével, egyre nagyobb ívben lengett.

Bent a szobában falfehérré tettük arcunkat. Fancsikó egymásra engedte szempillái seprűit.

– A gyermek – szólt kezét tördelve –, a gyermek kiesett.

– Potty – magyarázta Pinta.

– Túlságosan vadul hajtott – mondtam szendén.

Rám néztek (némelyek fenyegetően, anyám pedig elvileg, mert éppen nem volt ott [Hol volt?]).

– Hagyjátok csak – emelkedett föl a férj. – Majd én elintézem.

Praktikusan kisodródtunk vele együtt a napra.

– Te – lökött meg Pinta –, te, ez iszkol.

– Igen – bólintott letörten Fancsikó.

És amint a rét felé mentünk, ahol vártak ránk a kapufák, az elmozduló levelek között, mozaikszerűen, kilátszott a férfi és Imike alakja, ahogy – kissé túlterhelve a hengematét – végigsúrol egy körívet.

Hinta, palinta.

(kirándulás)

A Pinta nevetése úgy viszonylott a Fancsikóéhoz, mint… mint egy bögöly egy szárnyatlan szitakötőhöz.

– Ó, ha szárnya volna – mondogattam magamban olykor. De hát Fancsikó nagyon okos volt.

Valaki a sínek mellé egy rétet terített. Pinta a villamosvezető mögé osont, és mutató- meg a középső ujját a férfi gerincének nyomta.

– Áll-jon meg! – tagolta komolyan. Apám és édesanyám együtt nevettek. Apám fogta édesanyám kezét. (A keze *megbújt* a kezében.) Nevetésük – mint a sikeres áldozati füst – fölfelé szállt.

– A nép nevében – tette hozzá Fancsikó, remekül blöffölve, mert azért erről nem volt szó.

A rét nem volt nagy, igaz kicsi sem; az embernek az az érzése támadt, hogy egy részét elfelejtették ideteríteni; végső soron tehát mulasztás történt, hanyagság és felelőtlenség, ez azonban egyáltalán nem jellemezte a rétet, nem ez lengte körül, hanem kissé fülledt hársillat, s Pinta joggal mondta róla.

– Jó kis rétecske ez.

Apám ment elöl, és szimatolt. *Alkalmas* hely után.

– Nem, nagyfőnök – mondta nekem –, nem az éppenséggel nem mindegy, hogy hová telepszik le az ember. Az igazi jó…

– …vagy igazi rossz – karcolta meg Fancsikó apám utolsó mondatát…

– …az igazi jó helyet kiválasztani nem mindenkinek áll módjában. Még a hi-va-tá-sos kirándulóknak sem mind. Nem ám!

Hitetlenkedve ráztam a fejem. Nahát, hogy még azok sem! Apám persze tudta, hogy ezt az ő kedvéért teszem (csak), de inkább örült, mint bosszankodott.

– Nem hát! Ehhez nem elég a technika, ehhez stílus kell.

Édesanyám mögöttünk jött, kicsit lemaradva és mosolyogva. (Haját még reggel [rideg] kontyba eszkábálta, de egy-egy szélmozdulat fellazította a konstrukciót, s most már az elszabadult fürtök fegyelmezetlen játékának tapsolhatott fű, kavics és hársfa. Fancsikó mondta: Vannak ám nők, akik rögtön ilyen szép rendetlenre tudják csinálni.) Édesanyám tehát mosolygott és megállt.

– Itt jó lesz – mondta ((erre)) apám aggódva. És édesanyám lába elé terítette a kockás takarót.

– Karírt.

A hársfák fölött nem látszott felhő, csak a nap sárgája.

(Az égbolt mint tojáshéj.)

A reggeli monumentális volt. Na igen: monumentális és szertartásos. Apám körbedongta a lakást.

– Most ébreszti a szobákat – súgta Fancsikó a paplan alatt. – Nagy ember.

Pinta utálta a reggelt.

– A reggel egy döglött sál.

– Talán sakál – kísérleteztem.

Pinta legyintett: ilyen marhát!

– A nyakad köré nem tekerhetsz egy sakált.

Együtt vihogott Fancsikóval…

– Nos, fiatalúr?

– Lágyan – válaszoltam.

– Ma reggel lágy tojást eszik a család – jelentette apám a világnak.

– Jókedvű az öreg – bólogatott Pinta.

Apám pincért játszott. (És előtte, persze, szakácsot.) Megterített: azt a nagy sárga abroszt tette föl, és arra helyezte a terítékeket. Csodálatosan!

Legalul egy téglalap alakú gyékény volt. Azon egy tányér. Közepes nagyságú. Azon egy kisebb. Ezt néha máshová tette, például jobb oldalt előre, de mindig úgy, hogy teljes egészében a gyékényen maradjon; s látszott, hogy a tányéroknak éppen ott a helyük, ahol vannak: rendjük nem volt kínos. A kistányéron meg a tojástartó. Egy kiskanál, egy villa, kisebb, meg egy kés. De ahogy a három teríték föl volt szórva arra a nagy, sárga lepedőre!

– Öregem! – szögeztük le mindnyájan (édesanyám kivételével).

Mindenki leült a helyére. Apám is, mintha közönséges halandó lenne.

– Pincér – csettintett az ujjával, s rögtön felugrott.

– Parancsoljon, uram. – És leült.

– Egy kemény tojást.

– Igenis, uram… Te szemét – sziszegte leülni készülő önmagának.

– Vagy tudja mit, jóember…

– Na azért…, illetve: igen uram – mondta apám reménykedve magának.

– Tudja mit, jóember, hozzon mégis kemény tojást.

Érdektelenül dölyfös hang volt ez.

Édesanyám ekkor a tojástálka felé nyúlt, s két tenyere közt dobálva belabdázott egy tojást a tojástartóba.

– Asszonyom! – kiáltott a pincér.

– Ez nem egy csehó, drágicám – mondta a férj.

– Hány csehó? – szólalt meg Pinta mellettem.

– Elkésünk – mondta anyám csendesen nevetve. (De azért túl sok mondat maradt a levegőben lógva, mint a denevérek.)

Az erdőszélen játszottunk, hunyóst vagy mit. Pinta és Fancsikó időnként odaszaladt édesanyámékhoz, hogy – mint mondták – megigazítsák a kockás takarót.

– Karírt.

Én is szívesen igazítottam volna, de lassúbb voltam Pintáéknál, sokkal lassúbb, így csak nézelődésre szorítkoztam. Azt láttam, hogy apám lábával átöleli az édesanyámét: mintha közös imára kulcsolták volna a lábukat. Szépnek láttam őket.

Már jócskán éhes voltam, mikor – akár egy fa álnok gyökerében – fölbuktam apám kiáltásán.

– Gyerünk már, hol a fenébe kódorog ez a kölyök.

Fancsikó átölelte Pintát, úgy futottak; én meg föltápászkodván utánuk: kedvtelve figyeltem őket. (A bögöly egész nap ott döngött a szép szitakötő körött.)

– A villamos, a lomha, sárga bagoly – mondta Fancsikó fontoskodva.

A kocsi szinte üres volt (a hi-va-tá-sos kirándulók még nem fejezték be a napot): csak a nagy combú, szőke kalauznő jött velünk a szétpergő mosolyával.

– Remek nap – mondta hálásan édesanyám (és szavai nyomán fényesebb lett az ócska kocsiban).

– Remek – ismételte szórakozottan az apám, s mikor a kalauznő odament hozzájuk, hogy nekik jegyet adjon, akkor tenyerét végighúzta a lány (nagy) combjának *hátsó-belső felén* (mert édesanyámnál volt az aprópénz). Az én tekintetem, a Fancsikóé, aztán a Pintáé! A lány combjával megszorította az apám kezét, és azt mondta.

– Tessék, asszonyom, a jegyek.

Fancsikó Pintára nézett, és bólintott. A jó Pinta a kalauznőhöz ugrott, s lökte el és penderítette egyszerre maga felé úgy, hogy a lány bal keze fejébe haraphasson, közvetlenül egy UMF típusú karóra alatt.

A fognyomok gyöngysora, apám ütése és iszapos mosolya.

(amikor apám utoljára csapta be maga mögött az ajtót)

Fancsikó frakkja gyűrött volt (noha még így is elegáns és föltűnő), Pinta fehér tornatrikója meg a sárgának és szürkének tisztátalan ötvözete. Fáradtan üldögéltek képzeletem szélén, lábukat lóbálva. Aztán Fancsikó elém állt, s azt mondta, játsszunk papás-mamást. Mondtam neki, nem lehet, mert ő is fiú meg én is. Fancsikó – tőle szokatlan módon – megvonta a vállát, s visszaült lóbázni. Mi van, ha az ember hóna aljában tanyát ver egy fészekalja kiscsibe. Pinta lesütötte a szemét. Mit csinál, kérdeztem. Tanyát ver. Tanyát? Azt. Kedves Pinta – kezemet szertartásosan mellem elé vontam –, kedves Pinta, ez egy vadbaromság. Miért.

– Csak.

Pinta fürkészőn rám nézett, aztán visszament a képzeletem legszélére.

Én fölültem a radiátorra, melengettem a nadrágom. Jó volt ott fenn ülni, és Fancsikó mégis megszólalt.

– Hallod?

Pinta föl-le mozgatta a fülét. Mit?
– A kések surrogását a felnőttszobából.
Késekét? Miféle késekét?
– Karéjba vágják a levegőt. Nagyon éles kések. És nyitott tenyérből dobálják.
Úgy tettem, mintha nem hallottam volna semmit, de bosszantott a suttogás és a surrogás.
Pinta összecsapta a kezét. Ne mondd, kedves Fancsikó, hát valóban?! Fancsikó kedvetlenül simogatta meg az állát, tudta, hogy most mesélnie kell, s elég eszes volt ahhoz, hogy ezt unja. Éles kések szabdalják a levegőt a másik szobában. KÉSz. Egyébként mulattat torzsalkodásuk, de most nem mulattatott. Elfordultam. Láttam a (szemben levő) járdát, és már láttam rajta a kék szoknyás lányokat.
És ha fogják magukat az összes teknősbékák, de mind az összes fogják magukat és bebújnak a fürdőszobába? Na, akkor mi lesz? Pinta vigyorgott, s rugdosta a vádlimat. Ilyen nincs!
– De lehet – szólt Fancsikó barátja védelmére kelve. – A megoldás – biccentett kegyesen felém – az, hogy a házmester bácsi nem engedi be őket.
Jól van, jól van, mondtam gyorsan, mert a szemben levő ablakban a függönytől félig takartan egy igazi nő állt. Teljesen igazi. Fancsikó és Pinta hangosan pusmogtak. A szája piros. Piros rúzsos a szája. Fancsikó akciója következett: udvariasan kopogott a hátamon, és rögvest beszélni kezdett.
– Nyilván te is ér-zé-ke-led, hogy a felnőttszobában agyonszabdalják, s így tönk-re-te-szik a levegőt. Közbe kell avatkozni. Te vagy a tűzoltóparancsnok, én az altűzoltó, Pinta pedig a zautó. Pinta, kérlek, szirénázz.
Így történt: sziréna verte föl a pagony csöndjét.
Az igazi nő kicsit előrehajolt, úgy, hogy homloka szinte elérte az ablaküveget, de a hajtincs, amely a mozdulattal lebukfencezett a homlokára – már bizonyosan. Nem fordultam (nem is fordulhattam) meg, úgy mondtam.
– Ahogy jeleztem, én egy fiú vagyok, és ti is, csak kisebbek. Egyikünk se tűzoltó. Fancsikó, ezt te *találtad* csak *ki.*
A nő közben cigarettára gyújtott. Hogy fújja! És piros rúzsos a szája.
– Rendben. (Pinta, ha nem volt is éles eszű, de időnként szép volt és leleményes.) Rendben. Akkor én vagyok egy gyönyörűséges vers első

versszaka, Fancsikó a második (itt kajánul oldalt pislantott), te pedig fölmondasz minket.

Most elvette ajkától a cigarettát, s csücsörítve rám fújta a füstöt. Kacérkodik. De bennem emberére talál. Előbb jól megtáncoltatjuk, s csak aztán csapunk le, kegyetlenül, magabiztosan, ellenállhatatlanul.

– Hogyan? Mit mondtok, kedves Fancsikó és kedves Pinta? – szóltam egy amorózó könnyedségével. Összekrétázott arccal állt Pinta és Fancsikó csorba képzeletem karimáján. Intettek felém, nem haraggal, de lemondóan (még kínozzuk a kicsikét, nem nézünk vissza), s aztán ugrottak. Pinta tornacipőjének fehéres foltja.

Ebben a pillanatban csapódott az ajtó. A legkülső.

(fancsikó előadása)

– Hölgyeim s Uraim! Örvendek, és lássunk munkához. Következzék tehát annak a kettős mozgásnak a leírása, amely némiképp nem rendelkezik az idő hátat görnyesztő batyujával, azaz lehetetlen eldönteni, hogy a két mozgás, D. tervezett útja egy asztalhoz, valamint egy homlokról lepergő kézmozdulat, miként csüng az idősíkokon; végtére is ezen ne búslakodjunk, nem elsődleges információt vesztünk így, és talán egyenes derékkal átláthatunk egynéhány mesterkedésen. Igyekszem csupáncsak a leírásra szorítkozni, s holmi logikai hacacáréval az időt nem húzni.

– D. mihelyst belépett az ajtón, s körbefonta a kávéház szelíd levegője, észrevette az asztalt és mellette a feleségét a föltűnő kalapban (amely jóságosan hangsúlyozta, keretezte, elborította a *szépen elnyűtt arcot*).

– Kis kitérőt engedek meg magamnak – az utolsó szavak kapcsán. Íme. Önök felugrálhattak volna, s a botrány kétséges szelét kavarhatnák, kiáltozván: mik ezek a célzatos hasonlatok?! Amire én még válaszolhatnám, hogy hol van itt közel-távolban hasonlat, de lassan – hogy Önök is értsék – megérteném Önöket, és igazat adnék. Pinta, mindannyiónk Pintája, itt bizonnyal közbeszúrná, hogy ő 1:2-höz adja az igazat. De hagyjuk a tréfát.

– D. érezte, hogy hátulról, a tarkójánál tekintetek surrannak az ingnyak alá; fejét hiábavalóan merevítette hátra, hogy a nyakkendő birizgálásról mint fölöslegességről már ne is szóljak.

– A nő a kalapját igazította meg, kezének óvatos játékával jobbra, majd balra billentette, s csak a férfiak gondolják úgy: minden maradt a régiben. Ezt követően a táskájáért nyúlt, jogosan föltételezhető, hogy elővette a púderosdobozt, és megkísérelte arcát a sápadt tükörbe gyömöszölni.

– Olvashatták, és persze: Hölgyeim s Uraim!, olvashatták a meghívón, melynek külleméért elnézésüket kell kérnem, hogy tulajdonképpen egy úgynevezett szakítás előadásom témája. Szeretném, ha most figyelnének, s nem maradnának tompák. Nem mert súlyos részhez értünk, nem. Éppen ellenkezőleg. *Ez* a kínos bevezető, amely, ha ügyesebb vagyok, szelíden belesimulna a szövegbe, s nem tornyosodnék így, pardon, böfögő sziklaként előre, quasi megtagadva formájával, illetve szituációjával tartalmát, ez a bevezető azt célozza, hogy az alábbi szolid paradoxont a maga jelentőségtelenségében fogják föl.

– D. tekintetének a nőt, a kalapot és D.-t kellett volna magához ölelnie.

– D. könyökével az alattomos asztalfelületre támaszkodott, ujjait végighúzta halántékán, a mozgás folytonosságát egy ér szakította meg, akár valami orvul kifeszített drót. Ez a mozdulat volt a fejfájás beismerése. Nyomorúságos pillanat, több okból is.

– Látta az asszony arcát, igaz, csak féloldalvást, hisz szándéka szerint az asztallap pohár rajzolta köreit nézte, de, már bocsánat a szóért, tekintetzúzalék hullott környezetére is, így az mindenesetre tisztázódott, hogy az asszony szája körül ismét az az értetlen fintor van, amit nem oldott semmi gúny, semmi elviselhetővé tevő fölényesség.

– Kérem, ez nem egyszerű.

– Mert az ajkakból eredő ráncok, melyekbe, mint gleccser a vájatába, rúzs húzódott le, tovább horzsolva, a hasonlatnak megfelelően, a bőrt, a ráncok D. számára az iránta mutatkozó jóindulat jelei voltak; és igaz az is, hogy általában nincs szükség szeretetlavinákra, elég egy tiszta pacni, ahol megpihenhet a szem.

– Pihentetőül vetem közbe, hogy itt Pinta bizonnyal megjegyezné: Fancsikó, Fancsikó ne lírázz! Én erre, ha eszembe jutna, nagy pökhendin azt mondanám: ezért a pénzért?! Értik, ugye, a finomságot? Folytassuk.

– Általában elég tehát egy ölelésre kész kar, egy *lehetőség*. Csakhogy. Csakhogy D. pontosan tudta, hogy az asszony grimaszát az ő szavai húzzák keservesre. D. minden mondata – mint mikor a kiskölykök

keresztben le akarják nyelni a fogkefét – ferdén feküdt a szájában: a végük hátul a bölcsességfogak sötétjénél, míg az elejük, attól függően, hogy az első szó miként csúszott föl a torkán, bal avagy jobb felé sodródva simult a szájpadláshoz, illetve a fogínyhez. Az első megvetemedett mondat kiszerelése érdekes technikai föladatnak tetszett, melyben mosolyogva segédkezett az asszony is. Csakhogy. Csakhogy hamar kiderült, hogy a mondatok elmozdítása további mondatok erejével lehetséges, és ezek vagy eleve púposak, vagy mesmeg beszorulnak a bölcsességfog és a szájpadlás közé.

– Itt nem hallgathatom el egy aforizmámat. Mondom. Szórendek résein kúsznak hozzánk tévedéseink. Ne tapsoljanak.

– Látni D.-t (láthatja D. is ott az ajtóban állva, görnyedten), látni, amint hebrencsül ide-oda pillog. Itt elmondhatnék egy történetet, de nem akarom Önöket összezavarni. A történet amellett, hogy szép és tanulságos, még tök marhaság is – hogy egyszerű legyek és pontos.

– D. izgatottan a virágárusra néz, aki érteni látszik valamit, és elindul D. meg a felesége felé, folyvást bólint, nem bólogat, fejét csak egyszer hajtja meg az asztalhoz vezető úton, melynek, mondhatni, szegélyét rózsákkal hinti tele, egyszer hajtja meg, de ez nem tűnik természetellenesen lassúnak, mégis a biccentésnél ünnepélyesebb a mozdulat. Három szálat, szól D. rekedten, s látja, hogy a virágkosárban tövisek vannak, tövisek a rózsák virágai helyén is. A virágos, aszalt öreg igent int, három gyönyörű rózsa a hölgynek, majd, ahogy színpadon a „félre” szöveget, ám nem ügyelve, hogy az asszony hallja-e vagy sem, hozzáteszi: Tessék, fiam, elhoztam. Bár ami igaz, igaz: neked kellett volna rátalálnod.

– Kérem, láthatjuk, a történetet nem érdemes elmondani, hát nem mondjuk el. Szimbolikája kissé homályos, túlságosan érthető. Ehelyett rövid, eszelős kiáltást hallathatunk, így: Na, ja, egy néma gesztus!

– Lássunk világosan.

– D. jobb keze tanácstalanul forgatott egy gyufaskatulyát, az élére állította, majd a hosszabbik oldalélre. Ciklus, mondhatnánk. Bal keze sündörgésszerű mozgásának kapcsolatát a fejfájással már kimutattuk. Az *elhangzottak* után most megjegyezzük, hogy a lekonyuló kis- és gyűrűsujj mintegy eltakarta a szemet, s lett, képesen szólva, sunyi deszkapalánk a férfi és a nő között.

– D. a kávéház ajtajában megigazította nyakkendőjét, és egyet előre lépett, aztán egyet hátra.
– Köszönöm a figyelmüket. Az ügyeletes tűzoltó majd megmutatja a helyes utat és a kijáratot, arra parancsoljanak.
– És: Hőőlgyeimm, Urrraimm!

A második darab

(látogatás előtt)

Mit vakarhatott rólam oly dühvel az anyám? Beszappanozta a hátamat, a nyakamat, a fülemet is kíméletlenül. Ott álltam a kádban, nagyon szerencsétlennek gondolva magamat; a víz, mint lusta kígyó fonta körbe a bokámat. A szappanhabtól koszosnak éreztem a testem, de egyszersmind hálásnak is kellett lennem: mintha e fehér habvirág enyvezné össze minden porcikámat, és most, ha nyakon öntenének egy vödör (meleg vagy hideg) vízzel, tüstént darabjaimra esnék.

Talán ezért merevedett meg anyám a kád előtt, s hagyta hirtelen abba a mosdatást. De miért omlott a keze olyan keserűen maga elé? És tekintete miért volt törött, mint egy levert sörösüvegnyak?

Dörzsölni kezdte a hátamat s a nyakamat, iszonyú erővel. Akkor megcsúszott. Mintha valaki kirántotta volna alóla a keramit kockákat. (Hogy nem Fancsikó és Pinta volt, az biztos, jóllehet viszonyuk anyámmal – úgymond – feszült.) A félbetört – vihar, fájdalom, favágó – jegenyék valószerűtlenül lassú dőlése. Keze mellettem csapódott a vízbe. Gyufaszállá keskenyedett ajkára tőle soha nem hallott szitok ült. Az elhasznált gyufaszál fekete, mocskos feje.

Még dühödtebben mosott tovább. Vajon mit vakarhatott rólam olyan erővel? (Fancsikó azt mondta. – Az apád emlékét. Pinta tudálékosan összeráncolta a homlokát. – Szappannal? És tovább snúrozott.) Beszélni kezdett. Mintha az „esési jelenetnek” a hangja csúszott volna át ide. A fals szinkron.

– Nézd, kicsikém, nem vagy kötelezhető. Ha nem akarsz, nem kell menned. Kötelezhető igazán nem vagy. És egyáltalán nem biztos, hogy otthon találod apádat! Az egyáltalán nem biztos. Szóval, ha nem akarsz, nem kell menned. Esetleg kimehetnénk a Szigetre, vagy Szentendrére, kicsikém…

Hallgattam, mert nem tudtam mit mondani. De abban a pillanatban csak egy dolog érdekelt igazán: vajon, ha kicsit hátradőlök, esetleg, ha szükséges, enyhén oldalt fordulok, és – vigyázva, hogy meg ne csússzam –

kinyújtom és fölemelem a jobb lábamat, akkor le tudom-e verni a hajmosó üvegcsét, vagy sem.

(műsor)

Ültünk egy farönkön (fatönkön?), és biggyesztettük a szánk szélit. Minden nagyon halvány volt: a lányok vérszegények, anyjuk olyan, amilyen, anyám púderes. Miféle sarkaiból kifordult világ ez, hogy nyüzsög a kert emberektől, és én vagyok *az* egyetlen férfi?! (Kokas. A.)

Vacak kis grimaszt vágtam, izmaim, a szájam körül, személytelenül feszültek lefelé, ajkam kifordult, mint egy harsány virágszirom. Nem lett volna semmi baj (talán), ha az a nő (az a magas, szép) nem vihog rám.

– Ó, édesem! Hát tudhatod, milyenek a férfiak, édesem. Te, aki a jó Dezső mellett… édesem! De hát majd visszajönnek. Ugrálnak, édesem, aztán visszajönnek. – Gyönyörű, mély hangon fölnevetett. Hogy utáltam! – Mi pedig megbocsátunk. – Révedezve mondta, mint aki szöveget téveszt. – Ó, ez a Dezsőke!

Védekezésül arcom elé kaptam kedvenc ten*ye*rem, későn: mosolya, átsuhanva az e és ipszilon közt, homlokon csókolt.

– Az apja fia, édesem, tisztára.

Fancsikó fenyegetően megigazította csokrétanyakkendőjét.

– Ebből elég. Műsoros estet rendezünk.

Pinta kacéran a napba nézett. Fancsikó nem helyesbített, anyám elé állt.

– Kérem szépen, filozófiailag az a helyzet, hogy kilőtték előlünk, kérem, a romantikus magatartás lehetőségeit. Mi már csak úgy tudunk Titeket szeretni, hogy azt mondjuk: Na, mi kell!? Ennyit elöljáróban.

Pinta fölugrott, hepening, kiáltotta, majd két kifeszített, egymással szembe néző tenyere között végigforgatgatta, sorban, a lányok arcát.

– Ciróka, maróka.

A lányok hülyének tartottak, közelítőleg, de jól megvoltak. (Kipirultak.)

– Akkor indul a VERS-ENY – üvöltött Pinta.

– Költői.

Pinta odalépett egy kis porcelán lánykához, és alamuszin elkezdte.

Virágcsorda legelészik

hasamon.

Menekülnek délre.

Fejét csóválva, elégedetlenül jött vissza.
– Jaj, ha csak egyszer eltalálnám a VITMUST.
Nyilván már a legelején is tudta a folytatást, a ripők.
– No de fordítsuk meg: amit eltalálok, legyen az a vitmus.
Fancsikó hűvös szeretettel biccentett egy bizonyos nőnek.

Életem fonalán
kötélmászó
versenyt rendeztek.
Anyám lett első, és én per-
sze utolsó.

Anyám fáradtan, de élesen fölemelte a mutatóujját.
– A teáscsészék.
Nem maradhattam szemlélő (noha okaim, látszik, sekélyesek).

kígyókat melengetek
keblemen
zakson

Úgy csináltam, mintha meg lennék sértődve, ennyi járt. Mire visszaértem, Fancsikó volt soron.

Hófehérke és a hét törpe
(átdolgozás)
És ki vitte el a
népszabadságocskámat?

– Jesszusom – sikoltott Pinta valakinek a hangján. – Hol tanulsz te *efféléket?*

A villák időnként odacsattantak a tányérokhoz. A szép nő a kelleténél nagyobb darabot hasított a tortájából, kénytelen volt vereségszerűen egy tortarészt visszaejteni a tálkára. A villán rúzstól szennyezett tejszínhab.

– De miért? – eszmélt föl az egyik kalap alól valaki. – Miért csinálnak ilyeneket? Gyereket, asszonyt…

A szép nő csöndben lapított. Fancsikó magyarázatul döfte beléjük a verset.

MINT

cselekvéseinket mint
fogasról kabátot

Az anyák és szeretők kissé összébb hajoltak (félelmükben). A kalapok ernyővé forradtak, s már csak fújni kellett egyet teli tüdőből, és röpültek a boszorkányok a jegenyék fölött.

(egy mondat, mely úgy döf át szíveket – az idő egészét –, ahogy orvul a szivárvány az égboltot)

Azt *azért* nem lehet állítani, hogy Fancsikóék édesapámhoz húztak volna *inkább.*

(fancsikó és pinta halálának körülményei, kis túlzással, az igazi stein úrral, aki a puskatus iránti ellenszenvünket testesíti meg, míg meg nem születik, mert ezt követően nemsokára már fegyvert szállított, nem nagy tételekben ugyan, de azért így is elég jól megszedte magát)

Nem egyik pillanatról a másikra tűntek el, amivel nem azt akarom mondani, hogy hosszasan agonizáltak volna. Úgy távoztak, ahogy a gyermekláncfű fehér ejtőernyősei arrébb lendülnek, s mikor mégis egy időben, térben rögzített eseményt mondok el, annak az az oka, hogy csak a

levegővételt s azt az óriási kifúvást kívánom itt jelezni, melytől megrezzennek a fehér ejtőernyősök, aztán elugranak, hogy repüljenek a fák közé, elbújjanak a lucfenyő ágai közt, kerüljenek a sziklakert fölé, és lassan megmeneküljenek lelkes tekintetünktől.

Pinta igen ünnepélyes arccal rúgott belém.

– Figyelsz?!

Nyálból gömböt fújt az ajkára. (Mint a képregények párbeszéd-ábrázolása!) A gömb megpattant.

– Figyeled? Hát így… – fűzte hozzá jelentőségteljesen. A bambaság, akár egy tehénlepény borította be arcomat. Fancsikó a csokornyakkendőjét igazgatta.

– Nos.

Homlokán furán gyűrődött a bőr: bosszúsan, unottan, segítőkészen.

– Elmentek? – kérdeztem. Hangom a remény.

– Uham. Öhültem a szehencsének. Bájos éveket töltöttünk… – itt összeomlott a Pinta mosolya.

– Uram! – Fancsikó összecsattantotta a bokáját. Megrezdült a csokornyakkendő, akár egy ütés után. Álltunk a kertben, a sziklakert előtt. Talpunk alatt lehullott párbeszédünk levelei. Most lássuk őket sorban.

– Belátjátok-e azt, hogy csődöt mondtunk? – Ez az én szavam. (Szinte így hangzott – érthetetlen –: Ellene mondtok-e az ördögnek?)

– Nem.

– Minden eddig való jóságos igyekezetünk és furfangos manőverünk befulladt. Hiába tettünk itt is, ott is *célzásokat*: a felnőttek bámulatosan együgyűek időnként. Hiába írtunk anyám nevében apámnak, és fordítva, mindenfajta leveleket, táviratokat. Sikerült?!

Fancsikó lehajtotta a fejét. Pinta kiesett szerepéből, és vihogni kezdett.

– Na, igen: az nagy műsor volt: ahogy ikonpofával surrantak előlünk, nehogy megneszeljünk valamit a bizonytalanságból.

– De hát mindez nem azt jelenti-e, hogy életük, mint a *csúzli* két ága, különvált?

– Egy a gyökerük. – Ez a Fancsikó halk szava. – Életük kibogozhatatlanul eggyé gubancolódott már. Föladatunk, hogy ezt megmutassuk nekik.

– Nem. – Ez az én hülye szavam. – Nem lehet ez a föladatunk. Megengedem, érzik egymás hiányát. De egyszersmind képtelenek

technikailag összefogni a közös dolgaikat.
Fancsikó ajkáról váratlanul váltak le a szavak.
– Hangodat karistolja a tapasztalás. Meséd már keserű. Nincs igazi hited: kudarcaink elfordítják az arcod.
– És megcsúfítják. – Persze, a Pinta.
– Én nem vagyok önző. – Az ijedt szó. – Nem hagyom őket magukra. Csak ide más *módszerek* kellenek.
– Reális módszerek, szerényebb igényű módszerek – nevették együtt. De milyen ócska kis nevetés volt ez! Én egyébként is elég erősnek GONDOLTAM már magamat. Hát menjetek, fiúk!
Talpunk alatt a rongyos, megtaposott levelek.
A spiccvas sziklasúlya.
– Uham!
– Uram.

(látogatás)

A két barna fotel, mint két barátságos medvebocs. De aztán semmi másba nem volt képes jóindulatom megkapaszkodni, s így szinte minden ok nélkül kerengett édesapám szobájában. Ott álltam az ajtóban, csöngetés nélkül, egyedül. Édesapám sose zárta be a lakást.
(*Annak idején* sem. Jaj.) A bizalom, mondta. Pinta rajongott. Fancsikónak is tetszhetett, de csak annyit mondott. Formalizmus. Anyám meg.
– Pozőr.
– Éjjeliőr – válaszolta az édesapám, de csak viccből nevetett. Átöleltem a nyakát, hogy vigasztaljam. Azt mondta, megsimogatván a fejem, hogy menjek a fenébe. Fancsikó éktelenül leszidott.
– Primitív vagy. Hogyan lehet valakire ilyen durván rátámadni!
Jó ideig azt gondoltam, hogy a Fancsikó hülye.
A vasárnap reggeli napfény csíkokban tört a szobára. Fénytőr. Édesapám aludt. A hátán feküdt (mindig), jobb lábát fölhúzta, a balról lecsúszott már a takaró, egy feslett szélű aranysárga paplan; a szája nyitott volt, az álla lelógott, mintha törött volna, s ettől arca beesetté vált, várni lehetett, hogy az arccsont kiböki a sápadt és borostás bőrt: a járomcsont

alól kilopták a húst. Akár egy halott: a fénytőr vége már az ádámcsutkán kúszott.

– Jaj, azonnal kelj föl, gyere, itt vagyok, ébredj, ébredj már, mér kell ezt csinálni – ráztam két kézzel. Mikorra tekintete lett, azt morogta.

– Nna. Egyetlen fiam van, az is hibbant.

A szobában hátborzongató rendetlenség volt, az a fajta, mely úgy keletkezik, hogy valaki megkísérel rendet teremteni (hite szerint sikerrel).

– Na, mit szólsz, neked csináltam – és körbemutatott a szobán, mintha egy tájat ajánlana a figyelmembe.

– Takaros – mondta Fancsikó.

– Szép, szolid munka – mondta Pinta.

Édesapám örömmel legyintett felém, és a bal mutatóujja körül megpörgette az alsónadrágját.

Minden második vasárnap kétszer reggeliztem. Anyám különös gonddal repdesett körülöttem.

– Egyél, kicsikém, egyél. Nagyon kétséges, hogy kapsz *ott* rendesen enni. Ha *egyáltalán* otthon van.

Édesapám rámutatott a tojástartóból fölbukkanó tojás fenekére, és, mint az öregedő futballisták egy ravasz pörgetés vagy váratlan – és egyre ritkábban sikerülő – csel után, azt mondta.

– Ez még a régiből, nagyfőnök.

Én meg ettem.

És az a sok telefon! Mintha minden nőismerőse kizárólag vasárnap délelőtt jutott volna telefonhoz.

– Vagy tantuszhoz – röhincsélt Pinta kétértelműen.

– Ö… igen… ö… most nem – kezdte mindig az édesapám. Pedig nem kell félned, öreg, átlátok én a szitán, tudom, hogy ez csak egy összeesküvés *lehet*, és, igen, így: telefononként jobban és jobban szeretlek.

– Nocsak – mondta Fancsikó, akinek volt arányérzéke.

Édesapám egyik kezében az alsógatyája, a másikban a telefonkagyló melege. A pizsama kabátja ferdén és gyűrötten lógott a vállairól, a gombok helyén szörnyű cérnacsonkok; a lekaszált gombok! Szabad kezével a hasát vakargatta, és aprókat nyögdécselt.

– Egy kiváló lágy tojást készítek neked, *éhhomra* íígen kiváló lesz.

A konyhában sűrű félhomály függött. Apám mögött tébláboltam, aki higgadtan, de fürgén nekilátott az ünnepi reggelinkhez. Rólam teljesen megfeledkezett. Sohase mérte az időt, melyet a tojásoknak a forró vízben

kellett tölteniük, nem számolt, és nem mondott el egy üdvözlégyet: érezte az időt. A tojás ritmusát. Félig kiszorítva, a konyhaajtóhoz lapulva figyeltem őt. Fancsikó, aki Pintával a barna fotelban unatkozott, kikiáltott.

– Kicsi a konyha.

Na igen: kiszorultunk egymásból. Randevúzok az apámmal.

Édesapám egyik keze az edény nyelén, a másikkal vakarja a hasát. A pizsama, mint egy rossz függöny, meglebeg. Az asztalra dobott alsónadrág, akár valami előkelő szalvéta.

(bolondok, mosolyogna anyám szárazan)

Néhány ajtón átverekedtük magunkat. A fürdőszobáét meglengettem, ahogy egy könyvet lapoznék. Lábujjhegyen (tipegve) becserkésztük apámat, akinek fehér teste, mint színehagyott moszat lebegett a kádban. A test körvonalai meglazultak: gyanús átmenetek képződtek egyik-másik vízhullámmal; igaz, az a néhány kemény kontúr a fej környékén sem volt biztatóbb. Azt természetesen azért nem gondolhattuk, hogy egyszerre csak föloldódik az édesapám a fürdővízben. A nyakával egy szinten, a dereka vonalában deszkahíd ívelt a kád fölé.

Valahonnét, sok ütközés után, egy marék napfény került ide, s tette láthatóvá – a porszemek által – a levegőt. Fancsikó ripacskodott a porszemeken ugrálva.

– Ugye. Ugye! A tükör, ugye, törött! Sőt! Ugye, ez, ami letörött?!

Jobb kézről két bakelit edényke fogott közre egy pemzlit. A deszka közepén a tükör, ép, csillogó fémkeretben, enyhén hátrahajolva mintha fájlalná a derekát. Az üveg hézag nélkül betöltötte a keretet, legföljebb párás volt (nemigen értem, mit szórakozott Fancsikó). Bal felé, a mélységben arányosan elszórva a tubusok hevertek, félig önmagukba visszagöngyölve, mint a nyomorékok nadrágja.

Édesapám keze alig mozdult (a borotvát letette, s – joggal – a pamacs felé nyúlt), amikor már gerinctelen rokonszenvvel szemléltem a sorsát. Pintának hirtelen elege lett a sok nyavalygásból, s kiadta a jelszót: PAJK!

Hogyan, hogyan nem, odolos vizet tartogatott a pofazacskójában, s ezt most hirtelen az apámra köpte. Fancsikó tartózkodó jókedvvel egy szappant vágott a vízbe, majd kétszer a papuccsal megcsapta a kád pereme

fölé merészkedő homlokot. Én vékony, hideg sugárban eresztettem *oda* a vizet. De ez már nem maradhatott megtorolatlan.

– Nesze, nesze – dörgölte szét a borotvakrémet apám a hasamon, amelyet csupán a fehér ing s a vasárnapi kék zakó fedett, meg a nyakkendő időnként odalifegő szalagja. (A nyakkendőimet, néhány évvel ezelőtt, amikor még akár gumisat is hordhattam volna, egy barátom kötötte meg, akivel örök hűséget esküdtünk egymásnak. Aztán ő a szüleivel Kanadába *került*. Azóta mint nyakkendőbog egzisztál.)

– Támadunk, fiatalúr, támadunk?!

Széles tenyerével belepaskolt a vízbe, a tenyerének éle mentén mintha forrás fakadt volna, s nőtt volna tüstént szökőkúttá, mintegy tusoltam.

– Még csak az hiányzik – jelentette ki Fancsikó abbéli félelmében, hogy a jelenetünk egy groteszk vicc szintjére kerül –, hogy majd a vendégek előtt az öreg mögé osonván, egy sétapálcát lóbálunk be hátulról a lába közé.

– Giling, galang – viháncolt Pinta.

Fancsikó aggodalmasan fölemelte mutatóujját. A vadul repkedő tárgyak méltányosan elkerülték okos kis fejét.

– Kezdetben egy szál szőr lengedezik a jobb orcán, a száj (megfelelő) széle és a fülcimpa legalsó pontja meghatározta egyenesen, az orrlyukakkal egy magasságban. (Höhö: magányosan.) Ez nem okoz gondot, csupán némi büszkeséget. Érzelmileg egyszerűsödik a helyzet, amikor az áll egy kétforintosnyi felületén, valamint a két, de különösen a jobb pajesz (barkó?) folytatásaként újabb sörték csörtetnek elő. A borotva, ez az éles, edzett vasdarab ekkor még szárazon araszol végig, ahol kell. Később azonban nem kerülhető el a meleg víz alkalmazása. Szeszeregve lögyböljük az arcot. A kagylóvá egybeforrasztott tenyér mint tartály. A feketés szárak megpuhulnak, s mint élemedett és laza erkölcsű nők fölkínálják derekukat. A fehér hab korszaka semminemű gyönyörűséget nem jelent már. – Fancsikó kényeskedve a két ujja közé fogta a papucsot. – Ügyelni kell arra, hogy a timsó a közelben legyen. Azért ne túlozzak. Mert időről időre eluralkodik némelyeken a magabiztosság.

Pinta egy mozdulattal lekaszabolta a hangokat.

– Ácsi. Semmi nem akadályoz meg abban – selypegtette magát –, hogy azt gondoljam, a borosta a szájunkban tartogatott kaktusz kilógó tövisei. Avagy tüskéi. – Fancsikó tűnődő arckifejezésének ellentmondó erővel csapott le apámra.

– Csihi! Puhi!
A bőrpapucs robbanásai a homlokon. Édesapám a megroppant vállai közül fölnézett.
– Miért – jelentette ki halkan.
Sunyítva kuporgok igazságaim tömbjén.

(fényképek anyám asztalán)

Anyám levágta édesapámról a nőket. Odament a fekete szekrényhez, kirántotta a fiókját, oly lendülettel, hogy némelyik kép – mert a fiókban fényképek voltak, csak fényképek – szárnyra kelt, s miután anyám letette a fiókot a kisasztalra, hajladozhatott nagy, rosszmájú nyögésekkel utánuk.
– Eredj vacsorázni.
Sokáig ült a képek előtt. Csüggedt madár, fényes ollóval. Nem tudta, melyiknél kezdje. Dezső és Ibolya, 1942 nyarán. Széles kalap, valami szalaggal. Nevetséges egy kalap! Dezsőkének hálával, Luca. Hálával! És Luca! Pahh! Klári, Lizi, Katócska.
Édesapám azt mondta, hogy ez a múltja, és ő a múltjával – tehát, édesem, azzal, ami elmúlt – az, aki.
– Ezek a fényképek egy nagy kép diribdarabjai. De őket megtagadni, vagy pláne letagadni, annyi, mint lemondani önmagunkról, s az a létezés meglehetősen szomorú foka már.
Legyen Luca. Könnyű munka, hisz elég messze állnak egymástól. Dezső bámul, és nem figyel, de legalábbis úgy tesz, mintha azt sem tudná, mi az a fotoapparát. Az a kis lúd, persze, nevet. A fogai szépek, ez tény.
Aztán egyre sebesebben csattogott az olló. A műtét nem mindig volt hiba nélküli: néha belenyeszetelt édesapám testébe.
A kisasztal szélén nőtt a papírhalom: apám többszörösen, néha kéz nélkül, néha fél füllel, fél lábbal, megcsonkítva. És a parketten a többiek, gyűrötten: a szép nők mosolyogva, magabiztosan. És a nagy, dühödt sietségben: anyám szélesen kirúzsozva, friss, nyári kartonruhában, amint behajlított jobb karjába egy levágott férfikéz kulcsolódik.
– Azonnal menj ki abba a rohadt konyhába!

(sárga)

A tojások feje a porban. A király nem kegyelmezett. Fancsikó és Pinta visongott.

– Halál rá! Halál rá!

Fancsikó az asztal alatt belém rúgott, és odasúgta, akárha egy léggömböt engedne el.

– Barrabást.

És nevetett, hogy okos.

Édesapám keze és az én kezem a levegőben, mint két madár. Csőrünkben a só. Aztán a lassú sópermet. Pinta természetesen nem volt annyira figyelmetlen, és volt annyira bőbeszédű, hogy közbevakkantson.

– Esó.

A király és hűséges alattvalója vékony szeletekre vágták a friss, szőke szegedi cipót, a szeleteket meg csíkokra vagy oszlopokra, mindenesetre úgy, hogy karcsúak legyenek, de ne törékenyek. A morzsákat a férfiakra jellemző felelőtlenséggel söpörték le az asztalról, aztán együtt, méltósággal beledöftek a tojás sárga szemébe.

Messziről hallatszott a telefon (NŐI) hangja.

– Elnézést, nagyfőnök, tüstént itt vagyok; várj.

Vártunk. Pinta és Fancsikó táncra perdültek. Sarkuk csikorogva fordult a konyha kövén. Pinta így énekelt.

– Küklopszok fájdalma: kenyér-oszlop, alma.

Fancsikó elégedetlen volt.

– Mér auszgetippelt alma? Mer rímel?! Disznóság. – Jól elvoltunk.

Gondolkodás után Fancsikó döntvénnyel állt elő, mely szerint az elkövetkezendőkben a „Küklopszok fájdalma: fejedelmünk álma” megoldást tekintjük hitelesnek (mert az a jobb).

Ekkor már mindkét tojás hideg volt: a domború felületen *sárga* csíkok indultak, s aztán hirtelen, mielőtt végük lett volna, megszűntek szín lenni, és anyag lettek: cseppé gyülekeztek. Fancsikó végigsimított egy ilyen dudort.

– Hitvány módon megálltak.

– A pillanat testet öltése – mondta Pinta békítően.

A kenyér apró gödreibe is beledermedt a sűrű sárga lé.

(egy tojás)

Kié legyen? Én hajlottam afelé, hogy megegyem. Ezt természetesen nem javasolhattam. Másfelől tudtam, hogy édesapám szívesen megenné, és tudtam azt is, hogy ha arra kerül a sor, fölajánlja nekem, amit én természetesen nem fogadnék el. Nyilvánvaló volt, hogy mindkettőnket ezek a gondolatok foglalkoztatták, miközben az utolsókat tunkoltuk. Pinta akkor lépett elő leleményével, mikor már majdnem pókhálót rajzolt arcunkra a zavar, s pillantásunk már-már sanda volt.

– Azt javaslom, azé legyen a maradék tojás, aki a szomorúbb történetet mondja.

Én erre fölnevettem, apám meg lehajtotta a fejét. Én kezdtem, s meséltem egy férfiról, aki elhagyta a feleségét, közben jelentőseket pillogtam édesapámra.

– Te jössz.

De mielőtt apám azt mondta volna, hogy „Szeretlek benneteket”, s ezzel a *történettel* megnyerte volna versenyünket, Fancsikó a tálka felé nyúlt, mozdulata gyors volt, mint a kígyók feje, markába vette a tojást, és elhajította a nyitott ablakon át. Így az egész *tárgytalan* lett.

És csönd.

(apámnak megered a nyelve, mint a tavaszi eső, és elmondja, hogyan ismert meg egy *bizonyos* nőt)

– Éppen fürödni készültem, amin azt értem, hogy előkészítettem a zöld, nagy, bolyhos fürdőlepedőt, és hangosan azt mondtam, Dezső, te folyami rák, vedd le az órád, mert többnyire – ha nem készülök – magamon hagyom, ezért aztán ki is neveztem vízhatlannak és rozsdafreinek, nos ekkor csöngettek, s ez olyan hatást keltett bennem, mintha víz ment volna be a fülembe, én meg ráznám kifelé: fél lábon ugrálnék, és időnként a kisujjammal föltúrnám a hallójáratokat, mindez fürdés előtt, jövök, üvöltöttem.

– Talán a saját hangom bosszantott a legjobban, amin azt értem, hogy teljes mértékben hasonult a szituációhoz. Bizonyosan jó szinkronhangom van. Úgy hiszem, helyesen járok el, amikor a férfiról, akit az ajtó barátságtalan nyitását követően megláttam, csak ezt a negatív állítást fogalmazom meg: nem volt ellenszenves, s ezzel jelzem az ajtónyitással kelő mosolyomat, és azt is, hogy jóindulatom igen vékony szálon függött

csak: akár egy szőrös keresztes pók; de hát ez már az ilyen típusú állítások sajátja: a vigyor és a pók.

– Van bennem annyi önös elfogulatlanság, hogy kimondjam, mégsem az én hangom volt ebben a pillanatban a világ legbosszantóbb eleme: a férfi udvarias hangon azt kérdezte tőlem, hogy Niklász úrhoz van-e szerencséje? Van ám, fiacskám, majd mindjárt megmondom, kihez, de csak bánatosan, akár egy ló, lehajtottam a fejem. Frau Niklász volt a házisárkányom, és noha legalább tizenöt évvel előbb érkezett azokba a korokba, melyekbe én, mégis sokan néztek engem Niklász úrnak. Úgy láttam, maga Frau Niklász is hajlott volna e tévedésre. Vérfagyasztó mosoly közben tett méltányos időpontjavaslatot a szoba elmúlt havi bérének rendezésére, és ha valaminő okból vasárnap délelőtt otthonfelejtettem magam, mindig talált egy szabad sublódfelületet, asztallapot, vagy talán poros ablakpárkányt, ahol lecsaphatott a kezem fejére, kissé zsírpárnás, de ránctalan keze lomha madárként ereszkedvén az enyémre, s ajánlotta föl, hogy szíves örömest megkínál az ünnepi húslevesből, az aranyszínűből. Ezek az apró támadások meglehetősen nagy veszélyt jelentettek a számomra, nem azért, mert az özvegynek szépen fejlett és még nem öreges keble és ehhez stílhű fara volt, hanem mert már kóstoltam az aranyszínűből, tudtam, hogy ha a kanalat trehányul megforgatom a lében, akkor pihekönnyű grízgaluska ütődik a fallikus jelképként úszkáló vajpuha sárgarépához, melynek fölszeleteléséhez mindig némi helyeselhető zavarral fogtam hozzá, s láttam a színek harmóniáját, a sárga alapba ékszerként ékelődő pirosat, sárgát, zöldet, a fény játékát a kör alakú zsírfoltokon, s már éreztem azt a sokfajta ízt, mely szinte el sem képzelhető egy *leves* esetében, és azt, ahogy ezek az ízek jogosan egymásba kapcsolódnak – léteznek külön is, de együtt adják azt, amik –, s ezáltal engem szinte az özvegyhez kapcsolnak, a hála, a csodálat és valamiféle vasárnap délelőtti szeretet léha kötelékével.

– Nem, válaszoltam, amin azt értem, hogy lehajtottam a fejem, barátságtalan fintor keretezte az arcomat, egy szót sem szóltam. Válaszom egyértelmű volt. És, tessék mondani, öné az a sárga és… látható módon zavarban volt a nagyfőnök, mert az autó színéről, melyet kint hagytam a ház előtt, *egyrészt* valóban csak annyit lehetett megállapítani, hogy sárga és…, a többi, a nem sárga rész ugyanis vörös míniummal volt lekenecölve, de a *sárga és vörös* meghatározás csak fölszínes embereknek okozna örömet és megoldást, mert egy idétlen baleset következtében az autó elülső

felét összevissza hegesztették, és a hegesztés sebhelyei nem voltak hatástalanok a színre: így lett valami meghatározatlan, már-már színtelen összevisszaság, mely tetejébe még magán is viselt valamit a baleset ócska hangulatából, *másrészt* azt fölismerni, hogy a „sárga és…” hümmögés az egyetlen helyes, így precíz leírás szinte lehetetlen volt: ki hallott már olyant, hogy hebegés-habogás legyen a tiszta szó. A kocsi és a baleset a bátyámé. Lassan ment kifelé a városból, fáradtan, de nem figyelmetlenül, talán ha ötvennel. Jobbról, áttörve a fénykéve falát, egy férfi ugrott elé, a bátyám fékezett, amint mesélte, nem sietősen, hisz volt helye s ideje, inkább bosszúsan, hogy a fékezést követően vissza kell kapcsolnia. S ekkor koppant valami a jobb első sárhányónál, tompán, de mégis félelmetesen, mintha egy nagy, böhöm óriás lustán a kocsi elejére ült volna, aztán egy test vágódott föl, vízszintesen, kezét széjjeltárva, mintha úszna, és egyenest beúszott a szélvédő üvegen keresztül a kocsi belsejébe. Az ölembe, mondta a bátyám. Az elsőként föltűnt férfi haverja volt, mindketten tajt részegek, és fogócskáztak. Játszottak. Súlyos, nem életveszélyes.

– Az egyszerűség kedvéért azt válaszoltam, igen, az én kocsim az. A férfi ennek láthatóan megörült, olyan na-végre-szuszogást produkált. Tessék már arrébb állni, mondta nekem, mert a szomszéd nem tud behajtani, mert valami marha, elnézést, *eltorlaszolta* a bejáratot. Derű költözött a szívembe, amin azt értem, hogy idétlenül elvigyorodtam, amiért hallhattam az együgyűségnek és *gyanútlanságnak* ilyen pompás és rokonszenves ötvözetét. A férfi, akit magamban Követ úrnak kereszteltem, csíkos fürdőköpenyt viselt, alatta csak egy alsógatya lehetett, mert részint kilátszott mellén a fekete, néhol őszülő göndör szőrzet, részint lábszára csupasz volt, vékony, akár egy kapanyél, lábfejét papucsba rejtette. Már egy jó félórája keressük, hogy kié a kocsi.

– Csak nem rossz helyütt állok, kérdeztem hitetlenkedve. A rézangyalát, toldottam meg, s reméltem, hogy ettől hülyének néz, ami lépéselőny, feltéve, hogy az ember nem nagyon hülye. De aztán, még mindig a küszöbön ácsorogva, azt mondtam, amit éreztem, ne haragudjék, igazán sajnálom, hogy elloptam az idejüket.

– Látható tehát: bűnbánatom igazi volt és egyben mértékletes is, ami csak előnyére szolgált: hiba azt hinni, hogy a nagyobb bánat egyben tökéletesebb is, vétkeinket pászentosan kell szomorúságunkkal bebugyolálnunk, egyébként nevetségesek és gyűlöletesek leszünk.

– Mikor kiléptünk a ház elé – elöl Követ úr mint hírvivő, angyal, védőpajzs avagy rohadt áruló, nem tudni –, már jó néhányan álltak az autó körül. Malacszemű Tulaj, Malacszemű Tulaj Nőrokona, Álldogáló I., Álldogáló II. és Álldogáló III. Engem vártak. Ennek én megörültem, s ezt jelzendő mosolyra indultam. Később sokat tűnődtem, hogy valójában volt-e jelentősége ezen gesztusomnak, vagy a tények súlyos elefántjai már amúgy is végérvényesre tiporták ezt a vasárnap estét.

– Jó estét, köszöntöttem őket a derű és szomorúság oly elegyével, melynek jellemeznie kell elgondolásom szerint az embert, mikor egy *piti* ügyben hibázik. Már tettem volna, mit kell, mikor Malacszemű Tulaj mocskos kifakadásra ragadtatta magát. Még a névelői is káromkodásszámba mentek.

– Majd jól tökön rúgom magát, például. Arcom zárt lett, öreg és talán ellenszenves.

– Arról azért lebeszélem, nagyfőnök. Bosszantott a tehetetlenségem, vagyis a szituáció tehetetlensége, hogy egyre inkább távolodtunk a valós helyzettől, azaz hogy én rosszul tettem valamit, és most helyrehozom, és jutottunk el egy mindjobban létező képlethez: védekezem egy dúvaddal szemben. Malacszemű Tulaj tényleg dúvad volt, de én mégis mélységesen sajnáltam, hogy jóllehet igaza van, de igazságának megvalósításától egyre messzebbre sodródunk, s egyre kevésbé áll módomban mindezt elismerni. Vitázni és nyerni sem kívántam, bár kísértésbe jöttem, amint M. T. Nőrokonára pillantottam, aki semlegesen állt az ajtónak támaszkodva, és arra várt már régóta, hogy én tegyek valamit, itt hangsúlyoznom illik, hogy semlegessége nyilván számomra kedvezőt jelentett, tehát nem válaszoltam, mert nem akartam Malacszemű Tulajjal *egy jelenetben* szerepelni. A kísértés nem csupán afféle poén- és bájolgási lehetőség volt; komoly, szép, fontos kísértés volt. Ennek illusztrálására álljon itt egy elvetélt (összegező jellegű) mondatom – ha már nem állhat itt a lány, főleg az arca, mely halvány volt, mintha világított volna, s közönyösségében részvétet véltem fölfedezni irántam és önmaga iránt.

– Rendben. Én megígérem, hogy gondosabban válogatom meg a parkolóhelyet, ha ön megígéri, hogy gondosabban válogatja meg a szavait. Mi tagadás, jól megadtam neki. Aforisztikus tömörség, bátor gondolat, elegáns fogalmazás. De jó, hogy befogtam a számat!

– Követ úr barátságos szuszogásából kiderült, hogy ő hírvivő, angyal, védőpajzs. Visszakísért az ajtóig, és cinkosan búcsút vettünk egymástól.

Szinte fölszítta a sötét. Malacszemű Tulaj Nőrokona beült az autóba, s berántotta az ajtót. Akár egy pofon csattanása. Mielőtt elfordította volna a slusszkulcsot, szemrehányóan felém nézett, talán rám.
– DE EZT A PILLANTÁST MÁR TE IS ISMERED, NAGYFŐNÖK.

(pinta verse)

Pinta az ablaküvegnek nyomta az orrát. Kint fújt a szél, a fák alázatosak voltak, a bélelt kabátok magabiztosak, az emberek rosszkedvűek.
– Mondd, kedves Fancsikó – szólt, anélkül, hogy mozdult volna –, holnap Dezső-nap lesz?
Aztán, még mielőtt Fancsikó válaszolhatott volna.
– Mi az a szillogizmus?
– Marhaság.
– De *pontosabban?*
– Logikai következtetési forma, amely a premisszákból a konklúzióig jut.
– Akkor figyelj. Névnapi szillogizmusok. Írta Pinta, vagyis tehát én.
Egy: a rikoltozó gyöngytyúk nyakán az ünneplés hegei.
Kettő: tétova elefántok ormányából szétfröccsenő diadalív.
Három: a diadalíven lépkedő bogarak.
Na és most négy: tejbemártott sakál.
Öt: a töltött csirke mosolya.
Hat: majonézes ordas, a drága.
Hét: énekhangok száraz cseppei.
Pinta orra az ablaküvegen. A szoba feltöltve a Fancsikó figyelmének rosszindulatú köveivel.

(spagetti)

Megint a pizsama szemérmetlen lobogása! Spagetti nyüzsgött egy lábosban, bonyolultan.

– Vérrel permetezve – ragadta meg Pinta a felszínt. Apám a köldöke mint középpont köré mutatóujjával köröket rajzolt. Gondban volt.

– Átkozott história – nyökögött. – Először is mi ez a piros. – Körmével óvatosan megpöcögtette a gombot. Áhítatos tudatlansággal legyintett.

– A sütő belső világítása. Erőteljesen nyomni kell. – Fancsikó szakszerű, én szótlan.

– Másodszor meg. Miféle fortéllyal lehet elérni, hogy a spagetti teteje úgy melegedjék meg, hogy közben alul ne égjen szénné.

Kezét, mintha áldást osztana, ráborította a tésztára.

– Most, amint látom, a helyzet az, hogy alul már szénné égett, tehát rendben, felül meg jéghideg.

Tényleg: zsíros hártya vágta le helyenként a kusza hengertestek gömbölyűségét.

– Kérsz? Jó azért. *Tápláló.*

Fancsikóék valamiért orroltak (ekkor) apámra. Talán a tornatanárnő miatt.

– Kuss – szólt Pinta higgadtan.

– À propos spagetti. – Fancsikó kíméletlenül áttételes volt. – Mikor kialusznak a szobákban a fények, a hazugságok, mint a giliszták kicsúsznak az emberekből, s leereszkednek a vonatkozó villámhárítókon. A Duna fenekén másznak Pestről át Budára, és – semmi de! – mielőtt a nappal kinyitná a szemét, visszaérnek ugyanígy. Értjük, nemdebár?

Apám ujjai összedörzsölésével parmezán-hózáport csinált.

– Evvel is csak melegebb lesz – fűztem hozzá szellemesen.

(balett két gyerekkézre)

Valahogy apám s anyám egymás mellé kerültek. Egy széken kucorogtak, fogták egymás kezét. De nemcsak viccből vagy szeretetből! Hanem mert én bábszínházat csináltam nekik.

A díványt, amit Fancsikó tudálékos szófának nevez, elhúztam az asztaltól, úgy, hogy a szék, melyet a belső szobából hoztam, elférhessen. Megkértem a szüleimet, üljenek a székre (s ők engedelmesek voltak), és megkértem Fancsikót és Pintát bújjanak a dívány mögé, kezeik legyenek a bábok (csak próbáltak volna engedetlenek lenni!). Mégpedig a Fancsikó

keze legyen az édesapám, a Pintáé meg az édesanyám. (Tény: a dívány rejteke mögött Fancsikó és Pinta kíméletlenül rugdalódzott, de hát tény az is, hogy ez nem látszott meg az előadás színvonalán, SŐT, így aztán erre ne veszejtsünk szót.)

A Fancsikó liliomkeze, a Pinta rágott körmű kis keze. A szövegíró a szobában sündörgött, az izgalomtól se látott, se hallott. A szüleit se, egy szót se.

– Azt minden csaló tudja mondani: szeretlek. Az nem kunszt. Az üres duma.

– Mit akarsz ezzel mondani, Dezső?

A Pinta ujját ideges remegés borzolta.

– Azt, hogy ez súlyos kérdés.

– Jaj, micsoda, az Isten áldjon meg, hát miről beszélsz?!

Pinta elkapta a kezét, és gyorsan tovább rágta a körmét. Fancsikó keze csuklónál behajlott, s mint a legyező elfordult.

– Arról beszélek, hogy miképpen lehet a szeretetünket valósággá tenni, létezővé varázsolni. Kellenek-e egyáltalán, s ha igen, milyen eszközök kellenek ehhez. A gyakorlat oldaláról: hogyan mutatom meg a szeretetemet?

– Az életeddel.

– Az életemmel csak két-három embernek bizonyítok. Akik velem élnek. De vannak távolról összetalálkozó pillantások, s ezekre legyinteni hiba: bizonyos tettek elmulasztása semmiképpen sem kisebb bűn, mint egynémely vétkes cselekedet megtétele. Úgy tapasztaltam, ezekben a dolgokban igen primitív vagyok: csak érzéki úton tudom ilyenkor kifejezni magam, egy erős kézfogással, csókkal.

– De nem gondolod, Dezső, hogy nagyon *piti* ügy megcsalni valakit?

Fancsikó keze erre ökölbe rándult, s aztán már hiába nyílt ki, akár egy virág, tenyerét utálatos izzadság fényesítette.

– De az mégis iszonyú, hogy szeretek egy embert, és kész! Formaliter sose tudtam jól elrendezni a nőket, s ha már hazudni kell, az átkozottul elkomplikálja a dolgokat.

– Igen, így is mondhatod – húzódott még kisebbre a Pinta keze.

– A baj talán az volt, hogy én egyszerre akartam lenni aszkéta és csodálója a sok pompás női fenéknek.

Intettem Pintáéknak, hogy elég. Erre a két tenyér kifeszült, és tapsra csattant. A felemás tenyerek hamis hangja.

Édesapámék átölelték egymást, úgy nevettek, hogy csurgott a *könnyük.*

(játék)

A következőket mondhatom. A padláson bóklásztunk nagy, barátságos pókok és hajóbőröndök jóindulatától kísérve. Mindenféle kincsekre leltünk: törött cserépre, ördöglakatra, sőt egy ép szardíniásdoboz is a fogságunkba esett. Aztán Pinta egy tekercset talált.

– Valami lapos kígyó, fölspulnizva – mondja ijedten.

– Magnószalag – felel Fancsikó.

*

– Félt?

– Nézze, ha megmondom, hogy az a hölgy, aki a történtekkor velem volt, nem a feleségem, akkor jogosnak érezheti az igenlő válaszom.

– Ez remek… hö-hö, hogy maga a feleségétől, hö-hö… és nem is *attól* ijedt meg. Kár, hogy ez nem mehet az adásba. Micsoda jó sztori!

– Téved. Én attól ijedtem meg, hogy valamit talán egészen rosszul csinálok. Hisz az nem lehet véletlen, hogy *mindig* valami közbejön, ha más asszonynál vagyok, ha más nem, a rosszkedvem, s arra gondoltam, hogy fölül kéne vizsgálnom a szeretetről való elgondolásaimat, meg arra, hogy nem lehet minden nőt teljes szívből szeretni.

– Igen, hogyne. Majd legföljebb kihúzzuk, tessék csak nyugodtan mondani. Majd megsminkeljük az anyagot. Szóval, hogyan történt?

– A csöngetésre én nyitottam ajtót. Az asszony épp fürdött. Tudja, én még nem találkoztam nővel, aki ennyiszer fürdött volna. És az a sok kencefice: Palmolive, Lux, Fa, na igen: die frische Fa, Rexona.

– Igen, igen. Szóval kinyitotta az ajtót.

– Persze. És rögtön pisztoly a mellemnek: egy szót se, öregem, és hátrálj csöndben, úgy. A hangja rekedt volt, de szinte babusgatva küldött be a szobába.

– És a nő?

– Mikor fürdik, se lát, se hall: a víz meg csobog meg zubog a két mellének kemény szirtjein…

– …jó, ezt majd elmondja később. Előbb a munka. Ez jó: mellének kemény szirtje… Ne felejtse el. De hogyan fegyverezte le, azt mesélje el. Félt?

– Nézze, mikor az az úr a pisztollyal a pénzt kérte, elhatároztam, hogy nem adok. Ezt közöltem vele. Érvelésemet tökéletesnek láttam; röviden, de érzékletesen vázoltam esélytelenségét, mert, mondtam, legszerencsésebb esetben le kell lőnie, uram, illetve azt mondtam, le kell lőnie, mint egy kutyát, uram, mert kissé dramatizáltam a helyzetünket, amire szüksége is volt a helyzetnek, mert röhöghetnékem már régóta csiklandozta a torkom, nos, és a lövés, uram, zajjal jár.

– Nem félt, hogy lelövi?

– Nem lett volna logikus, hogy lőjön. Elmagyaráztam neki.

– Fantasztikus! Szóval ott csevegtek a szoba közepén, nála a pisztoly, és ön dumál, dumál, dumál.

– Több helyen pontatlan tetszik lenni. Beszélgettünk.

– És hogy került önhöz a pisztoly?

– Nézze, szerintem egy-egy szituációnak adott koreográfiája van. Mikor elkezdte pörgetni az ujja körül a fegyvert, nekem eszembe jutottak az amerikai kalandfilmek, és ahogy megint perdült volna a pisztoly, odanyúltam, mintegy kivettem a kezéből.

– De hát azt nagyon gyorsan kellett csinálnia!

– Igen.

– És nem félt?

– Az amerikai filmekben happy-end van. Erre gondoltam… De ahogy kezembe került a pisztoly, s pördült a mutatóujjam körül még a betörő úr adta lendülettel, a kelleténél jobban rántottam vissza a kezem, s így a fegyver elsült. Hasba lőttem.

– Igen. Sikerült ártalmatlanná tennie a betolakodót. És amint tudjuk, a férfit, amint megsebesült, bekötözte…

– Na semmi amint. Először megdühödtem. Mert ráesett a vízipálmára, annak a nőnek az a kedvenc növénye volt.

– Igen, igen, de miért segített?

– Vége volt a játéknak. Mikor ő becsöngetett hozzánk, illetve az asszonyhoz, akkor kezdődött ez a betörősdi, melynek nyilván fix játékszabályai voltak, köztük a legszigorúbb, a játék éltető eleme, az, hogy gyűlöljük egymást, hisz ellenkező esetben a konyhában söröztünk volna.

De ekkor már vége volt a játéknak, mert nagyon vérzett. Innen tudtam, hogy vége. Elég ügyetlenül kötöztem be, sajnos.

– És ha ő lövi le önt?

– Akkor egyáltalán nem kötöztem volna be őt.

– Ön sajnálta a betörőt?

– Dehogy. Rosszul játszott és unalmasan.

– Tehát ön végig unta magát?

– Nem. Nem, kérem. Szégyelltem magam.

*

Fancsikó dühödten megnyomott egy gombot a magnetofonon. Édesapám elhallgatott. De nem Pinta.

– Miért vagy mérges? Giccses az öreg?

Fancsikó Pintára nézett, de aztán megenyhülve mondta.

– Az csak formai kérdés. De hogy volt képes mindenfajta szerepet fölvállalni, csak azért, hogy érzékelhesse a saját létét?!

– Mi az hogy *csak*, okos Fancsikó – dünnyögte Pinta.

(két parányi akvarell képzeletem falán, biztonságban, mert nem öntözi sem a nevetés, sem a bánat könnye)

A legelegánsabb férfi az édesapám volt. Kezének természetes meghosszabbítása a pezsgőspohár. Kedvtelve nézegette a felszálló buborékokat, mindenkihez szólt egy jó szót. Nagy társaság jött össze: pazar nők, mosolygó férfiak. Pinta ezt így mondja.

– Befutott fejek és futtatott fenekek.

Fancsikó pedig.

– Kérlek, ezek a nők nem ostobák. Meglehet, okosságuk a szépségük, de ez elég ahhoz, hogy a szmokingos urak pórázon vinnyogjanak köröttük.

És erre, persze, Pinta.

– Csóválva a farkukat.

Édesapám, mint a szivar füstje, lebegett közöttük, de evvel nem akarom azt állítani, hogy lényegében különbözött tőlük, vagy láthatóan más lett volna, sőt még az irónia meglehetősen egyszerű és kétes értékű

távolságtartásáról sem szólhatok. De ahogy járt! Válltömések és nyakékek közt siklott, és senkinek kezében nem állt úgy a pezsgőspohár.

És akkor fogta a poharat, s a másik, a bal kezével legyintett egyet a levegőben. Kósza, véletlen mozdulatnak látszhatott ez, de a zenekar tüstént elhallgatott. (Talán volt egy külön emberük, aki csak az édesapámat figyelte?) A keze úgy hanyatlott vissza, ahogy egy zongorafutam utolsó hangjai felszivárognak a levegőbe.

A csönd kedves; kissé várakozásteli, de nem agresszíven az. A díszvendég apámra mosolyog, felkínálja magát, vagy csak kegyes, nem tudni.

– Nos, kedves Dezső?

– Madame – apám hangja megnyerő, bizakodó –, madame, az ön segge, mint a havasi gyopár.

A rémület és felháborodás mindenkit viaszfigurává merevít. Édesapám kihajtja a pezsgőt, és elindul az ajtó felé. Közben mutatóujjal meg-meglök egy viaszalakot, s azok mögötte hasábfákként torlódnak egymásra. A portás elegánsan (de nem túl elegánsan, mert jó portás) meghajol.

– Viszontlátásra, Dezső úr. A viszontlátásra.

*

Pinta megjelent a kocsmában. Ócska kis hely volt, a padlóból durva petróleumszag áramlott, a konyhából meg a pacal émelyítő illata, és minden átitatva a sör pállott leheletével.

Pinta egyenest a csaposhoz ment, kérdezett tőle valamit, de az tagadólag rázta a fejét.

A törzsvendégek az asztaloknál ültek, s nem sokat ittak, de állandóan. Pinta madzagon, maga mögött, egy zongorát húzott. A zongora fekete volt, ahogy illő, kis kerekei alig hallhatóan nyikorogtak.

– Apádat keresed, mi?! – De fel sem néztek a kártyából. Ez nem volt szám: néhányukért mindjárt jönnek, másokért meg soha senki.

Pinta nem sokat lacifacázott, a sarokba húzta a zongorát, és kezét a fehér billentyűkre terítette.

– Aranyapám – mondta valaki kétkedően. Pinta bátorítóan ránézett. Meglebbent a karja, a nyüzsgés a vállainál kezdődött és terjedt lefelé, a

kezei (hozzászámítva az alsókart), akár dühös angolnák, úgy tekergőztek, s mint a vaku villant az ujjak fájdalmas fehérje.

– Mjuzik – közölte Pinta (a miheztartás végett).

– Aranyapám, a jesszőrt vezesd elő.

– Yes, sir.

Nagy hepaj lett. Még a kártyások is a zene ütemére dobálták a lapokat, nem is beszélve azokról, akiknek egyetlen dolguk a korsók volt. Csak a mosogatólány nem nevetett.

A sör habja apró pukkanásokkal oszlik.

(bevezetés egy konyhába)

A lihthófon át csöpörög be a fény. A homály, mint a por, a sarokba húzódik. A mosogató praktikusan kettészelt medencéi fölött lenyűgöző szerkezet kapaszkodik a falra. A könyökszerűen meghajlított csövek kavarognak, kúsznak, kerülgetik egymást, visszafordulnak s megint előre, akár egy kifordított has elemei. Az egyik cső meredeken zuhan lefelé, mint a rajzlapról kifutó, elszabadult ceruzavonal; gumicsőben végződik, s a gumi ajkán rövid hörgéssel vízcsepp jelenik meg, szabálytalan időközönként. (E szabálytalanság kelthetne bizalmatlanságot.) A rozsdás fém vonulását rézforgattyúk szakítják meg, amelyek esetenként csapokká komplikálódnak. A zömök hengertest, a központ, nagyon nehéznek látszik.

A fehér és fekete kőlapok között lehet különbséget tenni. A konyha lejt a (geometriai) közepe felé, a lefolyó miatt, amely felett a hokedli, mert kék, mint egy napernyő magasodik. A gyanús vasnégyszögtől növekvő sugarú, közelítőleg koncentrikus körökként a sár erővonalai. Az asztal közelében, amely asztal a „szemközti” falhoz lapul, megroggyan a padló, a körök egybemaszatolódnak, itt jobban kitetszik: mocsokról van szó.

A mosogató fakeretén, szinte befedve a nyílást, deszkalap nyugszik. Szinte: a hátsó, a falhoz eső felen cső bukik a deszka szintje alá. Itt van az a csapfej, amelynek elfordítása meleg vizet eredményez. A csaphoz a deszka eltávolítása után lehetne hozzáférni. A deszkán, mint legyek a seben, mosatlan edények, megmozdításukhoz egy kis meleg víz kéne.

A szituáción két tárgy uralkodik. Az egyik egy alpakka tál s egy piros, műanyag tojástartó kompozíciója, mindkettőbe reménytelenül belemarta magát a tojásmaradék; ez a tál esetében megrendítő, a tojástartó esetében

szép (látvány[?]). A másik egy lábos, amely ferdén ékelődik két edény közé. Zsíros lé tükörsima felszíne hangsúlyozza a ferdeséget. Félig becsúszva kenyérdarab támaszkodik a lábos rücskös peremének, mint valami kis méretű földcsuszamlás emléke. A kissé átázott (málló) kenyéren félbevágott vöröshagyma.

A száraz, vörhenyes hagymaburok, akár egy megfakult nő álarca.

(labda, pöttyökkel)

Aznap délelőtt Pinta felrajzszögelt egy marha nagy lapulevelet a falra, és azt mondta.

– A falnak is füle van.

Vigyorgott, és büszkén húzogatta a tornatrikója szélét. Fancsikó öregesen bólogatott, látszott, szegény megint megértett valamit.

A kövér iskolaigazgató nem szeretett minket: engem sem, az apámat sem. Most persze hízelkedett.

– Ó, a kedves apuka.

– Aztán csak rajta, fiacskám. – Megveregette az arcomat, és kacsintott (de valahogy úgy, hogy *kívül* maradt a szeme).

– Most jól kitömjük őket!

– Jó közönség – mutatott körbe Fancsikó. Pinta bólintott, hogy ő is látja a lányokat. Ott álltunk az oldalvonalnál: én, az apám és az igazgató.

– Kitö-ömjük?! – Az apám nyájas. Fancsikó és Pinta az igazgató tokája alá álltak, akár egy esernyő alá, és érdeklődve (szemtelenül) pillogtak fölfelé. Én vihogtam.

– Na, igen, ha a fia a szokott játékát produkálja! – Nem mert heherészni.

– Produká-álja?!

Erre teljesen megzavarodott. Kár volt hízelkednie, így kiesett a szerepéből, elfelejtette, hogy közülünk csak neki van hatalma.

– De nekem labdaérzékem – dünnyögte Fancsikó. Pinta szinte megdermedve bámulta az igazgató tokáját, amely valóban érdekes és bonyolult táncba kezdett a gazdája bensejében lezajló emóciókat kifejezendő. Pinta összecsapta a kezét, már-már tapsikolt.

– Jaj, de éédi – sóhajtott a tokára mutatva. De a dagadtnak szerencséje volt, mert az apám kezdte unni magát, s fölényes és egyszersmind

rimánkodó tekintete már a tornatanárnő tréningnadrágján bizonytalankodott, nem tudván eldönteni, hogy a farzsebből kitüremlő zsebkendő izgalmát vagy a combok körül támadt feszességet részesítse-e előnyben. Én a bemelegítés ürügyén méltányosan alápörgettem egy guruló labdának, és dekázni kezdtem. Pinta, mint egy eszelős, számolta, vajon jobbal többször érek-e a labdához, mint ballal. De nem tudott rajtakapni. A *tájékozott* Fancsikó helyeslőleg bólintott.

– Hát akkor… – Az igazgató odébb slisszant.

A pályát már földíszítette az a zsongás, amely nélkül igazi mérkőzés nem kezdődhet. Az ellenfél bent passzolgatott, futkározott, jónak láttam hát, ha mi is nekilátunk. Barátságosan az apám alkarjára tettem a tenyerem.

– Búcsúzzunk – szipogta Pinta, s majd kipukkant a nevetéstől.

– Menj a fenébe.

Judit néni, a tornatanárnő, aki eddig háttal állt nekünk, most egy félfordulatot téve profilba került, megoldván így apám dilemmáját: már csak a gyönyörű mellek jöhettek számításba! (Az édesapám elszánt szomorúsága.) Judit néni ekkor fölemelte a jobb karját, és…

– Olyan asszonyosan – súgta Fancsikó.

…és megsimította oldalt a szép fekete haját: mintha egy tincset leterelt volna a füléről, aztán, ahogy húzta vissza a kezét, minden az eredeti helyére került, de nem látszott, hogy ez bosszantotta volna, sőt, inkább elégedetten virágzott a mosoly, amelynek ránk eső felét láthattuk.

– A kis fekete – állapította meg tárgyilagosan az apám. Szavaiban érdektelenül keveredett az öröm és a megalázottság. Fancsikó és Pinta összenéztek, majd vad forgással örvénylették körül apámat, kiáltoztak.

– Festi! Festi! Hát festi a beste!

Kicsit krákogtam, és körülményesen hozzáfűztem.

– Ööm… öhm… Bestia feste…

Apám elkapta tekintetét a nőről, és arcán a lemondás és sajnálat sebhelyeivel fordult felém.

– Meghibbantál.

A hangsúly szerint biztos volt a dolgában.

Az ellenfél lila-fehér csíkos mezben, fehér nadrágban és fehér harisnyában.

– Mint a kolorádóbogarak. – Pinta megbiggyesztette az ajkát, de inkább megbocsátó volt, mint igazán fitymáló.

– Snájdig, tényleg – engedte el magát Fancsikó. Nagyon szeretem azt a pillanatot, amikor fölsétálunk a pályára, szinte ahányan, annyi felől, kezünk összekulcsolva magunk mögött, vagy ügyetlenül, akár egy rosszul kötött nyakkendő lebeg mellettünk, és olyan szerencsétlenül, ügyetlenül festünk, hogy a néző képtelen elhallgatni egy részvéttel és bosszankodással kevert ó-t.

– Ó.

Mint a zenebohócok, akik egy ideig hagyják, hadd röhögjön a publikum, ügyes sasszélépéssel gáncsot vetvén önmaguknak, méltatlankodva huppannak a fűrészporba; egy ideig. De aztán pepita nadrágjuk buggyos zsebéből hangszert húznak elő, és játszani kezdenek, hogy mindenkinek könny szökik a szemébe, és a gyerekeket kupán vágják, ha pisszenni mernek. Én is, Pinta is nagyon kedveltük ezt az olcsó kis műsort, Fancsikó természetesen jól látta, hogy túlságosan is *bírunk* focizni ahhoz, hogy szakadt lehessen a trikónk, és látszólag csálé a lábunk. De hát mióta világ a világ, szakadt a trikónk, és látszólag csálé a lábunk.

– Nyilván a kérdés úgy vetődik fel, hogy világ-e a világ?! – emelte föl a hangját Fancsikó, de hangja neki magának sem tetszett.

Miután a bíró földobott egy kétforintost, én térfelet választottam, Pinta meg ellopta a pénzt, és Fancsikó jobb belsővel, bokából, mintha csak intene, elém pofozta a labdát – a kövér iskolaigazgató, aki ismét karonfogta az apámat, azonmód döntésre akarta vinni a dolgot, és lövésre biztatott.

– Zamek! – ordította.

Édesapám arca csikordulva fordult felé.

– Mit ért ön zámeken?

(PÖTTY)

Édesapám igyekezett testével fedezni egy nő nyomait: egyik kezével rúzsos szalvétát gyömöszölt láthatatlanná, a másikkal valami iszonyatosan rózsaszínű zsebkendőt ragadott meg, lábával gyűrődéseket simított, gyanús egyenletességeket borzolt föl, és fel akarta szippantani a levegőben billegő parfümillatot.

– Kedves ez az együgyű, kisfiús igyekezet – bólogatott Fancsikó.

Fancsikó eszének különösen kedvezett ez a nap.

Még lent a járdán, az apám lakása előtt ácsorogván azon tűnődtem, kapu-e vagy ajtó ez a barna kilincses izé, amikor szinte felöklelt minket Judit néni.

– Használatára nézvést kapu, állagára nézvést ajtó – segített undorral Fancsikó.

Sárga, fekete csíkos ruhája…

– Engedelmesen – rikoltott Pinta.

…követte a test vonalait. A háta teljesen pucér volt, csak az úgynevezett dekoltázs fedte.

– A fekete-sárga darázsderék – ismerte el Fancsikó. Pinta jelezni kívánta mindent *átkaroló* műveltségét és a történelmi távlatokat is.

– Egy hábzburg lovaskapitányba ojtott francia lotyó!

Judit néni csodálkozva rám nézett, majd (ó, az álnok, hogy dőljön romba a fara!) mutató- és középső ujja közé fogva az orcámat, csavarintott rajta egyet.

– Apád már vár, kicsikém.

Fancsikót, mint a darázscsípés érte ez a kicsikém. Hangja időnként a sajátja volt, időnként az apámat utánozta (kitűnően):

– Mit képzel ez? Mire jogosítja föl egy éjszaka?! Jucika, maga azt hiszi, a múlt éjszaka feljogosítja valamire. Drágám, valóban: de legföljebb erre az éjszakára.

– Igen, Judit néni – mondtam.

De hol járt ő már ekkor, milyen tekintetek siklottak végig a nyakán, és miféle füttyök nőttek a lába nyomában!

– Édes, ócska kis lotyó – döntött Pinta.

Édesapám hirtelen abbahagyta hiábavaló keringőjét, elvileg lehetséges, hogy azért, mert elérni vélte célját, de az a merevség, amely most kifeszítette, s amely olyannyira a vereség utáni állapot jellemzője, nem sok kétséget hagyott helyzete felől.

– A szúrós, fekete fű az arcán – mondta Pinta szomorúan.

– A bőr homorulata az arccsont és az áll pillérei között – mondta Fancsikó szomorúan.

Amikor apám a konyha felé indult, s én láttam hátulról a harmonikaszerűen gyűrött pizsamanadrágot és a szerencsétlenül leffegő felsőrészt, s láttam a csüggedt vállakat, amint két oldalról épp a nyak felé kívánnak rogyni, akkor (Fancsikó tanácsára) megszólaltam.

– Kikaptunk.

Ő hirtelen megperdült, számomra váratlan sietséggel; testéről nem koptak el a gyengeség elemei, de valami dühös határozottság keveredett a tekintetébe.

– Kikaptatok? És éppen *ezektől?*

– Nem mehet mindig. – A legkevésbé sem érdekelt a válaszom minősége.

– Nagyfőnök – emelte föl a hangját apám, s a hang már majdnem átcsapott azon a gáton, melyen túl sírás van és hüppögés csak. – Hát nem érted?!… Figyelj. Bizonyos… csapatokat az embernek… *erkölcsi* kötelessége… cipóvá verni.

Pinta, a marha, majdnem azt mondta.

– Rajtunk kéred számon…?

– Hát nem érted? – Mintha egy imát mormolna, egy imát, amelybe obszcén szavak keveredtek. – Minden kis vacak meccsre oda kell figyelni. Minden meccset játszani kell. – Aztán megismételte. – Bizonyos csapatokat pedig erkölcsi kötelességünk cipóvá verni.

Kimerülten szuszogott. A pizsamakabát egyik szárnya meglódult, hátra az izzadt hát felé. A has, kiszolgáltatottan.

– Nem értem – szólt helyettem Fancsikó.

– Na, jól van – nevette el magát keservesen az apám, s a hasát vakargatva kiment a konyhába, hogy majd bonyolult körmondatok alkalmazásával úgyis a lágy tojás mellett döntsünk.

(PÖTTY)

Miután Pinta többértelmű hunyorgatások közepette a falra szögezett egy lapulevelet, fürödni mentem. Bánatos idők voltak ezek: még nem szerettem mosakodni, de már zavart, ha piszkos voltam. Ez a kettősség gyakorlatilag úgy öltött testet, hogy fürödni *küldtek* ugyan, de én szívesen mentem, jóllehet nem annyira, hogy magamtól is kezdeményezzek valamit; és természetesen nem tagadhattam meg anyámtól egy kis jótékony nyafogást, ellenkezést. Különösen a térdem lett piszkos, hisz a hátvédek nem teketóriáznak.

– Vajon hány s hány évig kell fociznunk, hogy a térdünkön elhordjuk a rétet?

Sokat gondolkodtam ezen. Fancsikó meg azt mondta.

– Annyi föld ment a sebedbe, hogy ezzel már kuláklistára kerülnél. És átkozott hahotába fogott, hogy röcögni kezdett a csokornyakkendője. Mi tetszhetett ennyire?

Anyám görbén fölém hajolt, és rosszindulatú tanácsokkal látott el.

– Szappan.

– Kefe.

– És erősebben.

Anyám nem figyelt igazán, és én ebből helytelenül arra következtettem, hogy elegendő a saját módszereimmel a mosakodást véghez vinni, és következtetésem helyességét látszottak alátámasztani az édesanyám arcán futó egykedvű s mogorva vonalak, ránclehetőségek.

Fejemet álnok módon előre dűtötte, és arckifejezésének ellentmondó dühvel vakarni, suvickolni kezdett. Aztán, mint aki hirtelen beleunt ebbe az egész rohadt egészbe, a vízbe ejtette a kefét, és megkérdezte.

– Az apád kinn lesz a meccsen?

A jobb keze, amelyikkel engem mosott, teljesen fölöslegesen lógott, bele a vízbe, érintve a hátamat; a másikkal változatlan erővel nyomott előre. Mintha egy örökös igenre állítaná be a fejem.

– Mert *ti* állandóan fociztok!

Pinta, aki a beszüremlő fénynyalábon egyensúlyozott, úgy kezdett beszélni, hogy, látszólag, figyelmét csakis a saját mutatványára összpontosította.

– Mert miért élünk.

Fancsikó legyintett, mit kell annyit dumálni, nem tartozik ide.

– Rendben. Velem lehet beszélni. Pedig ez nagyon szép lett volna. Egy truváj.

– Az más. Akkor tessék.

– Mindegy. Hagyjuk. A dolog lényege az, hogy a foci valóságos dolog. Foci közben biztosan *vagyunk.*

– És ha rosszul megy a játék?

Pinta, helyesen, nem zavartatta magát, ünnepélyes és vöröslő arccal körülnézett, aztán átkarolta a fénynyalábot, lecsúszott a fürdőszoba sötétjébe.

– Csak *én* focizom – válaszoltam kíméletlenül. Anyám megroggyant tekintete az ajkamon.

(PÖTTY)

Körülöttünk kajtattak a hátvédek, és a labdát keresték. Fancsikó egy pompás ritmuscsellel tisztára játszotta magát, így volt időnk beszélgetni.

– Mondják – kezdte Fancsikó, s tolt egyet a labdán –, az írás, mint a hagyma: újabb és újabb rétegek bomlanak le róla.

– Hát nem – folytatta, s gyorsított, mert az egyik hátvéd megneszelte, hogy kicselezték őket –, nem: az írás, mint a léggömb: újabb és újabb rétegek bomlanak le róla.

(PÖTTY)

Fancsikót és Pintát jobban szerették a nők, mint engem. (Talán csak édesanyám volt a kivétel.) Fancsikó tartózkodó, bár kissé szögletes okossága érthetően vonzónak tűnt, Pinta meg varázslatosan tudott vigyorogni.

Most viszont határozottan úgy éreztem, a kenyereslány engem néz. Vagy csak én néztem őt, és ezért akadt tekintetünk számomra oly föltűnően sokszor össze? (Statisztikailag ez indokolt.) Meccs után üldögéltünk a kerthelyiségben, óriási, kifakult ernyő alatt, abban a dermedtségben, amely nem egyszerűsíthető le azzal, hogy képzeletben, újra lejátsszuk a mérkőzést. Kihull minden az emberből, mi magunk is, így hát nem fáradtság ez, inkább a jelenlét hiánya.

A sörről, sajnos, olyan hírek jártak, hogy éktelenül keserű, így nem maradt más választásunk, mint megalázkodó tekintettel magunkhoz édesgetni a pincért, s aztán némiképp helyrehozva a tekintetünk nyomorúságát, nagy hangon nyolc bambit kérni.

– Főnök úr, nyolcas bambi!

Fancsikó szégyenkezve bámulta a keményre döngölt földet az asztal alatt.

A kenyereslány (mert nem volt dolga) felült egy sörösládára, és a combját vakarta. Nagyon szép volt, és ordenáré. A lány mellett akvárium állt, tele ártatlan halászlék, rácpontyok lehetőségével.

– Figyeled, hogy tátog! Ocsmány. – Pinta álmélkodva hallgatta magát.

– A lélegzetnek nem kell különösen szépnek lennie. – A Fancsikó bagoly-bölcs szava.

Pinta nagyon értett a lányokhoz, Fancsikó is értett a lányokhoz, de Pinta könnyedebb volt és gyorsabb, ami nem azt jelenti, hogy Fancsikó végül is nem érte el ugyanazt, csak ő, Fancsikó, mindig szerelmes is lett a lányokba (és persze viszont), ami azért nem egészen fair eszköz. Pinta elrendezte magán az atlétatrikóját, kisimította, szándéka szerint, a klottnadrágját, és elindult a lány felé, aki éppen ekkor tért át a comb belső felületének vakarására. Pinta könnyedén meghajolt.

– Kisztihand. Segíthetek?

Eközben a pincér sanda léptekkel az akváriumhoz közelített. Keze meghosszabbodott a hálót tartó, göcsörtös fanyélben. Pinta még beszélt a lányhoz, de már gyanított valamit, s mikor a pincér az utolsó vacak kis lépést megtette, élesen fölsikoltott. Hangja az iszonyat és a viccelődés közt pattant.

– Vigyázzatok, halacskák! Jön!

A kenyereslány lustán leereszkedett a ládáról, combján jól láthatóan vöröslöttek a lécek vastag nyomai, felületesen körberáncigálta a szoknyáját, ingén (mert nagyon is ingben volt, olyanban, amelyen feszültek a gombok!), ingén begombolt egy gombot, nem a legfelsőt, majd finom ringással mint egy másodosztályú látomás eltűnt a konyha felől felcsapódó gőzben.

Pinta arra a kérdésemre, hogy hány órára beszélt meg randevút a lánnyal, azt felelte, fájdalom, lerágott körmével egész egyszerűen képtelen volt megmutatni az órán a javasolt időpontot. És a szó, kérdezhettem volna.

(PÖTTY)

Három góllal vezettünk, amikor kaptunk egyet. Az ellenfélnek sokan drukkoltak, s ezek most érezték, hogy eljött az idejük. Nagy gonddal készülődtem a középkezdéshez. Szép és pontos pillanat volt ez: a tiszta birtoklás pillanata. Bírni a labdát, bizonyos emberek szeretetét, másoknak az ellenszenvét, tudva, hogy érdektelen az ő akaratuk, a minket halálra kívánó hangjuk sötét burává kanyarodhatnék fölöttünk, szabadságuk és lehetőségeik látszata még vérmesebbé tehetné őket, és a lényeget kivéve minden részesemény őket látszana igazolni, pedig a kezemben vannak (a

labda az nem!), hisz csak tettetett szomorúsággal hátra kell néznem, s máris előttem a labda, és akkor már csönd van.

A gól után nem könnyű: ilyenkor az ellenfél elveszti a fejét, és egész más ritmusban kívánja folytatni az ügyletet, de azért nem sokkal később valahogy (mégis) a kapus elé kerültem, a hátvédek mögöttem, széjjelszórva a négy égtáj felé.

– A hátvédség etikai kategória – szokta mondani Fancsikó. – Nem okvetlenül szándékosan durvák, de nem tesznek meg semmit, hogy ne legyenek durvák.

A kapus óvatosan felém mozdult, de a szeme jelezte, hogy nem sok jót remél. Tényleg: minden nehézség nélkül, egyszerűen elfutottam mellette. Ahogy fölemeltem a fejem, hogy észleljem az üres kapu gyönyörű és kissé unalmas keretét, megláttam a nézők egy karéját is, és a sok csitri között Judit nénit, amint, már előre örülve a gólomnak, a magasba emeli a karját, megmutatván így a hóna alját, amelyet furcsa fekete szőr fedett, sőt nem is fedte, hanem ott nőtt *benne.*

– Mint egy fekete kefe. Kefete – vihorászott Pinta. Megálltam a gólvonalon, és arcátlanul bámulni kezdtem őket, mert ott állt az édesapám is, és ugyan az arcán fölfedeztem némi feszességet, ami kijárt a teljesítményemnek, de valójában a bal válla már (szinte) ott fészkelt a nő hónaljában, s a jobb keze már megindult a nő hasa felé.

Ácsorogtam tehát, és oly valóságos unalom s kilátástalanság bénított, hogy képtelen voltam mozdulni, pedig tisztában vagyok avval, milyen undorító dolog *álldogálni a gólvonalon* (A szituációknak kötelező koreográfiájuk van, mondja az apám.), és a hátvédek is mocorogtak már: tápászkodtak, vicsorogtak.

– Hülye – mondta Fancsikó, s az utolsó pillanatban bepöckölte a labdát.

(PÖTTY)

Egy gól után, kiszabadulva a fiúk öleléséből, apám felé sodródtam, és fejemet egy elismerő simogatás reményében előrébb gurgattam. Az édesapám tekintetének nem volt tárgya, amikor megkérdezte.

– Anyád?

Nem válaszoltam, fogaim egymásnak feszültek: szó se ki, se be. Csak Fancsikó szólt valamit, kedvesen és nehézkesen, mert ő tudta, miképpen kell egyszerre szeretni és látni.

(fénykép édesapám íróasztalán)

Egy reggel, *mikor* apám kitántorogván a konyhából, mert szinte elájult a dögszerű elmosogatlan edények akkora tömegétől, különösképpen egy ezüst-, de inkább alpakka tálcától, melybe teljesen beleragadt a sárgás tojásmaradék, s bemenvén a fürdőszobába nem találta a fogkeféjét, a fogmosópoharát, a borotváját s a W. C.-kagylót, és nem találta az arcát a tükörben, majd onnan a belső szobába imbolyogván látta az ágyát feltúrva, benne a sárga hajú kis nőt, mint egy macskát gömbölyödni, *akkor* odament az íróasztalához, rádűlt kissé s egyben megtámaszkodott, majd erősen a szemembe nézett (a fényképen tekintetem szigorú volt, szájam csücsörítve), és azt mondta.

– Elúrhodott, nagyfőnök, rajtad a kevélység.

Tartalom

- Fancsikó és Pinta
    - A második darab

Table of Contents

Fancsikó és Pinta
A második darab